

[Ministeren for offentlige arbejder]

vide til bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Danmarks Statistik har oplyst, at de foreslåede takstforhøjelser vil påvirke pristallet med 0,02 point.

Taksterne for visse forsendelsesarter er pålagt merværdiafgift, og der vil derigennem fremkomme en årlig merindtægt for statskassen på ca. 9 mill. kr.

Det foreslås, at lovforslaget træder i kraft pr. 9. januar 1984, bladtaksterne dog først den 1. april 1984.

Med disse bemærkninger skal jeg tillade mig at anbefale lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Hermed har jeg den ære for det høje ting at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse. (Nedsættelse af indkomstgrænse, ændret indkomstgraduering).

(Lovforslag nr. L 33).

Som led i regeringens sparebestrebelse foreslås indkomstgrænsen for beregning af de indtægtsafhængige former for børnetilskud i 1984 sat til 168.000 kr. Uden lovændring ville indtægtsgrænsen i 1984 være 180.000 kr.

Efter forslaget vil forældre, der i 1984 har en samlet socialindkomst på op til 168.000 kr., være berettigede til at modtage almindeligt eller forhøjet og ekstra børnetilskud uden indtægtsgraduering.

Hvis den indtægt, der skal lægges til grund ved beregningen af børnetilskud, overstiger indtægtsgrænsen, nedsættes det samlede beløb, der ydes en familie som almindeligt eller forhøjet og ekstra børnetilskud. Efter de gældende regler nedsættes børnetilskuddene med 6 pct. årligt af den indtægt, der ligger over indtægtsgrænsen. I lovforslaget foreslås procentsatsen forhøjet fra 6 pct. til 10 pct.

Forslaget har ikke administrative konsekvenser.

Den samlede økonomiske virkning af at nedsætte indkomstgrænsen og forhøje aftrappingsprocenten skønnes at være en statslig besparelse på 220 mill. kr. i 1984.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg anbefale lov-

forslaget til folketingets hurtige og velvillige behandling.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Hermed har jeg den ære for det høje ting at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse. (Afskaffelse af adgangen til at fravige socialindkomsten som beregningsgrundlag).

(Lovforslag nr. L 34).

Som led i regeringens bestræbelser for forenkling af reglerne foreslås adgangen til at fravige socialindkomsten som beregningsgrundlag for børnetilskud og ungdomsydelse afskaffet.

Efter gældende regler beregnes børnetilskud og ungdomsydelse på grundlag af den forventede fremtidige indtægt, hvis familiens aktuelle indkomst vedvarende er forøget med mere end 40 pct. eller nedsat med mere end 5 pct. i forhold til socialindkomsten. Den aktuelle indkomst opgøres efter de retningslinjer, der gælder ved opgørelsen af socialindkomsten.

Forslaget skønnes at medføre en administrativ lettelse for kommunerne.

Samtidig skønnes forslaget at medføre en statslig mindredgift på 20 mill. kr. årligt.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg anbefale lovforslaget til folketingets hurtige og velvillige behandling.

Wilhelm (VS):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om børns beskyttelse mod vold.

(Beslutningsforslag nr. B 5).

Jeg skal i øvrigt henvise til beslutningsforslagets tekst og de bemærkninger, der ledsager det.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål til ministrene:

Spm. nr. S 21

1) Til statsministeren af:

Poulsgaard (FP):

»Er statsministeren enig med justitsministeren i, at det er tilstrækkeligt med en irrettesættelse til arbejdsdirektøren i forbindelse med dennes dom for butikstyverier, og vil statsministeren oplyse, om der gælder andre regler for højtansatte embedsmænd end for dem, der er lavere på rangstigen, hvilke sidste sandsynligvis ville være blevet afskediget eller i hvert fald suspenderet?«

Skriftlig begrundelse

Det virker, som om den siddende regering er uhyre bange for at støde fagforeningerne på mancherterne; hvorledes skal man ellers forklare den neddysning, justitsministeren står i spidsen for, dels i forbindelse med sagen om dagpengemillionerne, dels nu i forbindelse med arbejdsdirektørens butikstyverier. Det virker mildt sagt besynderligt, at justitsministeren har så travlt med at undgå offentlighed i disse prekære sager.

Når en embedsmand har gjort noget lovstridigt, vil han normalt blive afskediget, men det aktuelle tilfælde virker som et meget tydeligt eksempel på, at sagerne skal dysses ned, når blot man er højt nok oppe på rangstigen, indtil pressens og dermed offentlighedens opmærksomhed er væk, hvorefter man blot kører videre, som om intet er hændt.

Poulsgaard (FP):

Jeg har ikke stillet dette spørgsmål for at genere hverken statsministeren, justitsministeren eller arbejdsministeren. Det er et spørgsmål, der, som Jyllands-Posten skriver, har været larmende tavshed om.

Jeg stiller spørgsmålet på baggrund af et møde, jeg havde i Thisted den 5. i denne måned, hvor der var mange folk til stede. Der var mange fra statsministerens parti, der var socialdemokrater, der var mange fra alle partier. De pålagde mig simpelt hen at stille dette spørgsmål, for de sagde, at det ikke kan være rigtigt, at der ikke også følger nogle forpligtelser med for dem, der bærer de gyldne kæder.

Vi burde være varsomme herinde med at se gennem fingre med den slags ting, når vi ved, at hvis det drejer sig om et almindeligt butikstyveri, f.eks. en politibetjent, der negler en pakke cigaretter, så falder fars hammer med det samme. Der er da mange i dette

land, der har begået en dumhed. Det kan være en erhvervsmand, og det koster noget for ham. Han går måske konkurs, eller hvad ved jeg. Arbejdsdirektøren har begået en dumhed. Hvis arbejdsdirektøren havde taget konsekvensen og forladt sin stilling, kunne han være kommet ud af den pinlige sag og have sparet statsministeren for at svare i den pinlige sag, som statsministeren nu skal det.

Det er altså af afgørende betydning med hensyn til folks retsbevidsthed, hvad statsministeren svarer på dette spørgsmål.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg forstår godt, at man kan have den opfattelse, som må være hr. Poulsgaards, at dersom nogen virker i offentlig tjeneste, det være sig som medlem af folketinget eller som offentligt ansat – bærer gyldne kæder, som hr. Poulsgaard siger – må man være meget streng med hensyn til konsekvenser af de pågældendes lovovertrædelser. Jeg forstår godt, at man kan have denne opfattelse. Det er nok ganske naturligt.

Men når det drejer sig om tjenestemænd, er der regler. Efter gældende regler er der mulighed for forskellige sanktioner, hvis en tjenestemand bliver dømt for et strafbart forhold. Disse sanktioner er advarsel, irrettesættelse, bøde, forflyttelse, degradation eller afskedigelse. Det er praksis, at det må afgøres efter en konkret vurdering af den enkelte sag, hvilken sanktion der er rimelig. I den vurdering, man skal anlægge, kan man lægge vægten på, om forholdet er begået i tjenesten eller forholdet ikke har sammenhæng med tjenestemandens arbejde.

Det må anses for passende i denne sag, der gjaldt effekter til en værdi af ca. 132 kr., og hvor dommen var næsten det lavest tænkelige, 2 dagbøder, at arbejdsministeren har givet arbejdsdirektøren en irrettesættelse.

Positiv særbehandling af højere statstjenestemænd skal naturligvis ikke kunne finde sted. De generelle regler bør være og er også de samme for alle. Det er således ikke rigtigt, at en tjenestemand i en lavere lønramme normalt ville være blevet afskediget efter en tilsvarende dom. Inden for f.eks. politiet eller det øvrige justitsvæsen kan der dog være tale om at anvende strengere sanktioner. Det ligger i sagens natur, men også her må det selvfølgelig være således, at man følger de samme regler for alle grupper af offentligt ansat-

[Statsministeren]

te, uanset om det er de lavere tjenestemandsgupper eller det er de højere.

Poulsaard (FP):

Vi skal undgå hetz. Der skal ikke hetzes mod nogen i denne sag. Det er jeg fuldstændig enig med statsministeren i, og vi skal da prøve at tage det lidt roligt, men det er en lidt mærkelig sag, hr. statsminister, vi behandler her. Der er den larmende tavshed, som jeg kaldte det før. Jeg kunne godt nævne en avis, som er gået ind i sagen også ud fra en anden synsvinkel end Jyllands-Posten, men den avis plejer i hvert fald ikke at tage hensyn til nogen som helst. Det er, som om der breder sig en fornemmelse ud over landet, og den fornemmelse var meget udbredt i Thisted, om, at vi, når det gælder dem, der sidder højt placeret, herindefra søger at holde hånden over vedkommende. Nu skal jeg ikke drage Irma ind i dette, for dér drejer det sig ikke om tjenestemænd, men vi ved, at for en Irma-kassedame er det ud, hvis hun negler én pakke cigaretter. Vi ved, at hvis en politibetjent, en postbetjent eller nogen lavere placeret tjenestemand gør det samme, er det også ud. Når vi så har udtalelser fra bl.a. hr. Svend Heiselberg, der er medlem af dette høje ting, om, at hvis man bare har partibogen i orden, kan næsten alt gå, får det folk til at spekulere, for folk kan jo stadig væk huske Ålborgskandalen og noget i Helsingør. Den slags ting sidder i folks retsbevidsthed. Det var ikke bare i Thisted, man forlangte det, hr. statsminister. Det var også i Kolding, hvor jeg var aftenen efter. Dér forlangte man det samme. Det er for mig at se en vanskelig sag at svare på, derfor skal jeg måske sige tak til statsministeren, jeg ved knap nok, hvad jeg skal, men jeg synes i hvert fald ikke, vi har ret meget at takke den samlede danske presse for. Vi har én avis, vi har grund til at sige tak til, og det er Jyllands-Posten. Det er ikke Jyllands-Postens normale linje at hænge personer ud og forfølge dem, det være langtfra, men i denne sammenhæng har den samlede dagspresse svigtet. Jeg synes ikke, at statsministeren har gjort ret meget for, at folk kan få det indtryk, at vi ikke tolererer ulovligheder i administrationen.

Margrete Auken (SF):

Jeg vil gerne supplerende spørge statsministeren, om statsministeren har noget overblik over, hvor mange ansatte inden for den offentlige administration der har fået fartbøder, og hvor mange der har fået en fartbøde ledsaget af en irrettesættelse. Vi kan jo ikke alene bygge på, at der er et lidt mere pinagtigt skær omkring sådan noget som butikstyperier. Vi må skønne, at man ved fartovertredelser sætter andres liv på spil. Det vil sige, det er overtrædelser af langt alvorligere art. Hvis man overhovedet kommer ind på at give irrettesættelser for butikstyperier, der drejer sig om disse småbeløb, var det vel passende, om det blev fulgt op af en grundig undersøgelse af – eventuelt også i denne forsamling her – hvor mange der har fået fartbøder.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Nu synes jeg, det bliver lidt pjattet, for ikke at sige uansvarligt. Hr. Poulsaard siger, at der i denne sag, som er udgangspunktet for spørgsmålet, breder sig nogle folkelige misforståelser. Jeg mener nu nok, at hr. Poulsaard selv gør, hvad han kan, for at disse misforståelser skal blive større.

Udgangspunktet for ministerens afgørelse af sagen er en dom, som går ud på to dagbøder. Det er altså den pågældende domstols vurdering af sagsforholdets karakter, at to dagbøder er en passende sanktion. Det er så altså grundlaget for den afgørelse, ministeren må træffe, og en irrettesættelse på det grundlag har jeg forståelse for at ministeren har fundet var den rigtige sanktion. Når det drejer sig om fartbøder, må jo hvert medlem her i salen afgøre, om den pågældende, som måtte have fået en fartbøde, synes, at det er noget, der ligesom bør føre til, at man ikke søger genopstilling. Man må ikke vente, at folketinget, hver gang der er en fartbøde, skal træde i aktion, eller at en minister skal træffe sanktioner over for et tusindtal af ansatte. Det, vi taler om, er jo straffedomme og deres konsekvenser. I denne sag, hvor det drejede sig om værdier for 132 kr., mener jeg som sagt, at det er i overensstemmelse med de regler, der findes i vores tjenestemandssystem, at ministeren har afgjort sagen, som sket er.

Arentoft (FP):

[Arentoft]

Hvis jeg forstod statsministerens første svar rigtigt, var der to ting, som talte: dels om forseelsen var i forbindelse med vedkommendes arbejde, dels om vedkommende var tjenestemand. Jeg vil gerne spørge, om det virkelig kan være noget, der influerer, for vi har set adskillige eksempler på, at en politibetjent, der f.eks. har taget af nogle beslaglagte ting el. lign., først, uanset om han har været tjenestemand eller ej, er blevet suspenderet og derefter afskediget. Er der nogen forskel på, om det er i forbindelse med éns arbejde eller andet? Er det ikke et spørgsmål om anseelse i den offentlige mening?

Margrete Auken (SF):

Det er svært at forstå den vanskeligt tilgængelige form, der hedder ironi, og jeg skal så for klarheds skyld sige, at jeg naturligvis ikke ønsker, at statsministeren skal klarlægge det store felt, men vil blot gøre opmærksom på, om man ikke en gang imellem skulle se lidt på konsekvenserne af, hvad det er, folk foretager sig, og ikke kun på, hvad der virker pinagtigt.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg vil gerne have lov til at sige til hr. Arentoft, at der er stor forskel på, om forseelsen er begået i tjenesten, under dens udførelse, eller under private forhold. Det er klart, at det spiller en rolle, om den pågældende, som begår en forseelse, dermed mister den anseelse, den troværdighed, den tillid, som er nødvendig eller naturlig, når man skal fortsætte i sin stilling. Det mener jeg også at man plejer at tage hensyn til, når man afgør sagerne. Det er derfor, der f.eks. for polititjenestemænd eller for toldpersonale kan gælde regler, som har en lidt særlig karakter, fordi de pågældende er ansat til at varetage retshåndhævelse eller lignende.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 24

2) Til *socialministeren* af:

Torben Lund (S):

»Hvordan vil ministeren sikre, at den udsendte vejledning af 30. september 1983 vedrørende hjælp efter bistandslovens § 42 til enlige forsørgere bliver administreret efter sit

indhold i kommunerne og ved den sociale ankestyrelse?»

Skriftlig begrundelse

Erfaringen viser, at kommunerne hidtil har administreret bistandslovens § 42 meget forskelligartet, og at den sociale ankestyreelse har anlagt en meget restriktiv praksis.

Torben Lund (S):

Vi har nu fået en vejledning udsendt fra socialministeren vedrørende uddannelseshjælp efter bistandslovens § 42 og specielt vedrørende enlige forsørgere. Vi har ventet på den vejledning et stykke tid og med nogen forventning, da ministeren i løbet af sommeren igennem dagspressen har givet udtryk for, at der var virkelige lempelser på vej i bistandslovens § 42. Derfor vil jeg spørge socialministeren, hvordan man vil tilsikre, at kommunerne anvender det nye cirkulære efter dets hensigt. Jeg kan allerede nu supplere spørge, om der i cirkulæret ligger en udvidelse af den personkreds, der skal have mulighed for at få uddannelseshjælp, og om der også ligger en udvidelse i den udmåling af hjælp, man hidtil har givet efter bistandslovens § 42.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Baggrunden for, at der blev udsendt en vejledning specielt vedrørende hjælp efter bistandslovens § 42 til enlige forsørgere, er, at der i praksis synes at være tvivl om, i hvilket omfang hjælp til uddannelse kan være påkrævet udelukkende af sociale årsager. Det er således blevet anført, at enlige forsørgere kun kunne få uddannelseshjælp, hvis de tillige havde et fysisk eller psykisk handicap. Vejledningen er derfor udformet med detaljerede eksempler på, hvilke momenter der bør lægges vægt på ved vurderingen af, om en enlig forsørger befinder sig i en sådan akut social situation, at der bør sættes ind med revalideringsmæssige foranstaltninger.

Som spørgeren også godt ved, har jeg ingen bemyndigelse til efter loven at fastsætte bindende regler på området og heller ingen mulighed for at sikre mig, at kommunerne eller ankestyrelsen følger vejledningen. Det er da klart, at det er mit håb, og det er også min tro, med denne vejledning at fjerne eller mindske tidligere tvivlsspørgsmål vedrø-

[Socialministeren]

rende fortolkningen af begrebet social indikation specielt i relation til enlige forsørgere. Når hr. Torben Lund supplerende spørger, om denne vejledning betyder en udvidelse af personkredsen, vil jeg gøre det klart, at det drejer sig om en præcisering af gældende regler.

Når der bliver spurgt, om der er tale om en udvidelse af hjælpemulighederne, vil jeg sige nej, for det er naturligvis fortsat inden for de bestemmelser, som er gældende i den eksisterende bistandslov, inden for hvilken jeg naturligvis må operere.

Erik B. Smith (S):

Når ministeren oplyser, at det sker på det eksisterende lovgrundlag, er det naturligvis ikke overraskende. Men så må man stille ministeren det spørgsmål: hvordan sikrer man, at den højeste ankeinstans vil rette sig efter de retningslinjer, der nu foreligger. Vi har set nogle eksempler, der går helt tilbage til 1977, udsendt gennem det såkaldte Sociale Meddelelser som retningslinjer til kommunerne, hvorefter man opererer faktisk med både et medicinsk og et socialt kriterium for opnåelse af hjælpen. Spørgsmålet er, om ministeren vil overveje at tilvejebringe et bedre lovgrundlag end det eksisterende for at få de persongrupper med, som man ønsker inddraget i § 42-hjælpen.

Hvis jeg må have lov til at stille et supplerende spørgsmål til, vil jeg gerne bede ministeren om at bekræfte, at man med dette cirkulære ingenlunde tilstræber at køre praksis tilbage til det, som mødrehjælpen i sin tid forestod.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Det spørgsmål, som hr. Erik B. Smith nu rejser, er jo ikke nyt for mig, og hr. Erik B. Smith ved godt, at jeg ikke kan diktere den sociale ankestyrelse noget som helst. Således er reglerne – jeg havde nær sagt gud ske lov – ikke. Det er en uafhængig ankeinstans, vi har, men når vi ser på, hvad der er sket i den sociale ankestyrelse i forbindelse med forskellige sagsafgørelser, er der intet, der bekræfter formodningen om, at ankestyrelsen skulle have en mere restriktiv holdning til disse ting, end den vejledning, vi har udsendt, giver udtryk for. Man kan måske finde en enkelt sagsafgørelse frem, som man vil

opfatte som værende i strid med vejledningen, men hvor der kan være mange andre momenter at tage hensyn til, og hvor det naturligvis alene er afgørelsen i den enkelte sag, der spiller en rolle, og ikke det principielle.

Jeg kan også bekræfte over for hr. Erik B. Smith, at der ikke er tilsigtet nogen tilbagevenden til de tidligere mødrehjælpsregler; det er naturligvis inden for bistandslovens regler, og jeg må gentage, at det er en præcisering. Så vil jeg godt føje til, at jeg er meget glad for den store interesse, som socialdemokratiske medlemmer viser denne sag. Hr. Torben Lund gav udtryk for i sit første spørgsmål, at man havde ventet lidt længe på vejledningen. Jeg bliver nødsaget til at gøre opmærksom på, at allerede den 21. oktober 1981 stillede fru Birthe Nielsen fra SF et spørgsmål til daværende socialminister Ritt Bjerregaard om den samme sag. Den daværende socialminister svarede, at hun ville følge udviklingen. Derefter blev sagen igen rejst den 3. februar 1982 af fru Lis Møller over for socialminister Bent Rold Andersen, som også sagde, at han ville følge udviklingen – uden at der skete noget. Jeg synes faktisk, man skulle glæde sig over, at der er sket noget, at der er udsendt en vejledning. Det, det nu drejer sig om, er derigennem at forsøge at få kommunerne til at leve op til det, der er bistandslovens egentlige hensigt.

Ritt Bjerregaard (S):

Der er selvfølgelig grund til at glæde sig, som ministeren siger, over, at der er udsendt en vejledning. Vi er selvfølgelig også nødt til at erkende, at der er nogle administrative hindringer for, hvad ministeren kan, men det er jo ikke anderledes, end at ungdomsarbejdsledigheden har været stigende i den periode, hvor ministeren har haft ansvaret. Vi ved jo også godt, at specielt ungdomsarbejdsledigheden for enlige kvinder er meget tyngende, og at det er umådelig svært at få dem i gang igen. Derfor vil jeg godt stille det supplerende spørgsmål til ministeren, hvilke politiske initiativer ministeren overvejer. Jeg beder altså ikke om svar på, hvilke administrative hindringer der er for, hvad ministeren kan gøre, men om nogle politiske tilkendegivelser om, hvad ministeren vil sætte ind med, hvis

[Ritt Bjerregaard]

det viser sig, at den udsendte vejledning ikke er tilstrækkelig.

Torben Lund (S):

Jeg synes, det er interessant at konstatere, at det, der er kommet ud af den megen tale om at ville forbedre de enlige forsørgeres situation, alene er en præcisering af de gældende regler, og at man i øvrigt forestiller sig, at den sociale ankestyrelse kan fortsætte hidtidig praksis efter det cirkulære, der nu er udsendt. Jeg synes ikke helt, socialministeren svarede på Erik B. Smiths spørgsmål, om der kunne tænkes ændringer i bistandslovens regler for uddannelseshjælp. Det eneste, der blev svaret, var, at man ikke agtede at genetablere den gamle institution mødrehjælpen, men kunne det tænkes, at socialministeren havde planer om at lempe på bistandslovens eksisterende regler om uddannelseshjælp, sådan at personkredsen kunne udvides?

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg vil sige til fru Ritt Bjerregaard, at det vistnok er en sandhed med modifikationer, at ungdomsarbejdsløsheden skulle have været stærkt stigende under denne regering. Det er vist en proces, der har fundet sted siden midten af 1970'erne. Jeg synes i øvrigt ikke, at man skal tage problemerne på forskud. Jeg skal ikke på nuværende tidspunkt svare på, hvad jeg vil gøre, hvis vejledningen ikke bliver fulgt, men jeg har givet udtryk for, at der ikke er noget i de principielle afgørelser i ankestyrelsen, som er til hinder for, at de enkelte punkter i vejledningen kan følges, og jeg vil også sige – for jeg lægger megen vægt på, at vi får et godt resultat ud af denne foranstaltning – at der i den sociale ankestyrelse vil blive iværksat en nøjere gennemgang af de hidtil afgjorte sager for ligesom at få den principielle, overordnede vurdering af, hvad det er for en situation, vi står i. Jeg må også gøre gældende, at jeg ikke finder nogen grund til, at den vejledning, der nu er udgivet, skulle blive tilsidesat af den sociale ankestyrelse. Men lad os nu se, hvordan det går. Jeg vil i hvert fald ikke begynde at svare på noget om fremtiden, før jeg ved, hvad der sker i den nærmeste tid.

Jeg vil til hr. Torben Lund sige, at der ikke er nogen overvejelser om ændring af bistandslovens regler. Her bliver jeg nødsaget

til at gentage, at der er en kolossal interesse for dette spørgsmål, som tidligere, socialdemokratiske socialministre gennem flere år ikke har gjort noget ved. Nu gøres der noget ved det, hvorefter man oven i købet kræver, at jeg næsten skulle stille med lovændringer for at udvide rammeområdet for at støtte disse mennesker. Der er efter min opfattelse inden for bistandslovens regie alle de muligheder, som er resumeret i vejledningen – og det er mange – for at støtte den person, som har en mulighed for at få en uddannelse. Det er i mange tilfælde den enlige mor, men ikke blot den enlige mor, så jeg synes nok, det er meget langt at gå, at man skulle til at have yderligere lovændringer. Derfor må jeg stadig væk sige, at det nu drejer sig om at få bistandslovens hensigt ført ud i livet.

Erik B. Smith (S):

Når socialministeren oplyser, at vejledning om § 42 er tænkt som en vejledning, der holder sig inden for det niveau, der er anlagt af den sociale ankestyrelse, spørger man sig selv, hvilken funktion vejledningen så vil få, for socialministeren er vel enig i, at den sociale ankestyrelses SM-meddelelser er det niveau, som kommunerne lægger bl.a. § 42-administrationen efter. Jeg vil gerne spørge ministeren, om han i forbindelse med cirkulærets udsendelse har nogle oplysninger, der går ud på, at kommunerne rent faktisk anlægger en administration, der er langt under det, som den sociale ankestyrelse har lagt i sine SM-meddelelser.

Så vil jeg også spørge ministeren om, hvorvidt den omstændighed, at der ikke er sat en krone af i finansloven til merudgifter til cirkulæret, skal tages som udtryk for, at ministeren heller ikke mener, at der er forbundet merudgifter med udsendelsen af hans cirkulære.

Ritt Bjerregaard (S):

Der må vel egentlig være grænser for, hvor længe den siddende regering kan blive ved med at henvise til, hvad tidligere regeringer har gjort. Det har været et meget populært standpunkt i det forløbne år, at man har kunnet henvise til, at tidligere ministre ikke har fået gjort det ene og det andet. Nu har den siddende minister været minister i et år, og problemerne på ungdomsarbejdsløsheds-

[Ritt Bjerregaard]

området er vokset. Derfor er det nødvendigt at gøre en ekstra indsats. Jeg må forstå ministerens svar sådan, at ministeren ikke mener, at det er nødvendigt med en ekstra indsats for denne gruppe, og at ministeren ikke mener, at det er nødvendigt med en udvidelse af kredsen, der skal have hjælp efter disse bestemmelser i bistandsloven.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Først til hr. Erik B. Smith. Jeg er lidt i tvivl om, hvorvidt jeg har forstået spørgsmålet helt korrekt, men nu forsøger jeg. Vi har ikke noget grundlag for at antage, at den sociale ankestyrelse skulle tilsidesætte den vejledning, der er lavet. Sådan vil jeg egentlig godt svare på hr. Erik B. Smiths spørgsmål. Jeg må gentage, at den omstændighed, at man kan finde en enkelt sagsafgørelse frem og sige, at den vil være i strid med vejledningen, kan man ikke bruge som en principiel afgørelse, al den stund der kan være andre momenter i sagen, som er årsag til, at den sociale ankestyrelse har besluttet sig for at sige, at der ikke kunne ydes hjælp i den givne situation.

Det er vores indtryk, og det er selvfølgelig også baggrunden for, at vi har taget denne sag alvorligt, at der er kommuner, som er stramme i anvendelsen af § 42 og alene holder sig til de fysiske eller psykiske årsager, ikke til de rent sociale årsager. Det er klart, ellers var der jo ikke noget grundlag for at udsende vejledningen. Hr. Erik B. Smith spørger, om den omstændighed, at der ikke er regnet med merudgifter i forbindelse med denne vejledning, betyder, at vi ikke tror, at det koster noget. Nej, det har noget at gøre med den budgetprocedure, der anvendes. Der er ikke tale om en udvidelse på et område, men der er tale om at præcisere gældende regler, og hvor meget det eventuelt vil medføre af ekstraudgifter, er naturligvis ingen i stand til overhovedet at have noget overblik over.

Så drager fru Ritt Bjerregaard en konklusion gående noget på, at jeg ikke mener, at der er noget særlig stort problem. Det er en fejlagtig konklusion. Naturligvis mener jeg, at der er et problem. Derfor har vi interesseret os for denne sag. Så kan man selvfølgelig altid diskutere, hvor langt man skal gå tilbage for at se, hvad tidligere ministre har gjort

eller ikke har gjort. Jeg plejer egentlig ikke at betjene mig så meget af den slags fremgangsmåder, men når jeg har gjort det i dag, er det simpelt hen – som jeg har givet udtryk for én gang – på grund af denne overvældende interesse fra socialdemokratiets side for, hvad jeg egentlig har gjort. Når der endelig er sket noget, mener jeg, at man er nødsaget til at præcisere, hvad der ikke er sket gennem de foregående to år. Jeg må sige til fru Ritt Bjerregaard, at jeg tager problemet alvorligt, og at jeg vil følge denne sag meget nøje, men jeg vil ikke tage stilling til, hvad der skal ske, hvis det ikke går, som vi har forestillet os, før vi er i den situation.

Torben Lund (S):

Når vi interesserer os specielt for dette spørgsmål, hænger det selvfølgelig sammen med, at problemet er i en voldsom acceleration i øjeblikket. Vi har fået en rapport fra ungdomsgarantiforsøgene i Århus og Storstrøms amter, som klart peger på problemet med enlige forsørgeres adgang til at komme ind i uddannelsessystemet. Vi har nu ydermere set den private mødrehjælp, som er kommet, og som har haft en kolossal tilgang af folk, som har søgt hjælp. Derfor synes jeg, det er lidt flot blot at afvise problemet og sige: vi ønsker kun at præcisere de gældende regler. Det er naturligvis baggrunden for vores interesse, og jeg synes, det er lidt skuffende, at der ikke er kommet mere i dette cirkulære end blot en præcisering og ikke den udvidelse, som socialministeren allerede i sommer stillede i udsigt.

Helle Degn (S):

Jeg vil gerne spørge, om der i regeringen slet ikke er dækning for det forslag, der kom fra et af regeringspartierne om, at man skulle yde støtte til den private mødrehjælpsinstitution.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Nu synes jeg, man kommer langt omkring, men det er alene et spørgsmål om formandens afgørelse. Hr. Torben Lund siger, at det er nedslående, at man ikke kommer længere. Skal vi nu ikke lige holde fast i, at bistandslovens rammer for hjælp efter § 42 er meget vide? Jeg har svært ved at forestille mig, hvordan man skulle kunne ændre bistandslo-

[Socialministeren]

vens § 42 således, at man fik endnu bredere rammer end dem, der er. Det, det drejer sig om, er i realiteten at få kommunerne til at følge det, der ligger bag § 42.

Hvad angår den nyoprettede private mødrehjælp, er den for mig at se et udtryk for, at man ikke får den rådgivning og vejledning, man skulle have fra kommunal side, og det må, som jeg har givet udtryk for ved andre lejligheder, tages som en advarsel til det system, vi har. Det har for så vidt ikke noget med kriterierne for tildeling af uddannelsesmidler at gøre, men har alene noget at gøre med, at man ikke får den tilstrækkelige rådgivning og vejledning. Jeg skal endnu en gang præcisere, at jeg betragter den nye mødrehjælpsorganisation som et vældig godt initiativ.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 25

3) Til *socialministeren* af:

Torben Lund (S):

»Vil ministeren sikre, at en enlig forsøger, som falder for 9 måneders reglen i bistandslovens § 37, stk. 4, skal gives tilbud om uddannelseshjælp efter bistandslovens § 42?«

Skriftlig begrundelse

I den offentlige debat og senest i et samråd i socialudvalget har ministeren bebudet, at han tilsigter en udvidelse af adgang for enlige forsørgere til at modtage uddannelseshjælp.

I forbindelse med folketingets behandling af 9 måneders reglen i bistandslovens § 37, stk. 4, indtog relationen til bistandslovens § 42 en central rolle, idet varighedsbegrænsningen af den forbigående hjælp selvsagt yderligere har øget behovet for uddannelseshjælp til enlige forsørgere.

Torben Lund (S):

Dette spørgsmål er en vinkel af nogenlunde den samme sag. Når spørgsmålet er rejst så præcist, hænger det sammen med, at man i cirkulæret præciserer, at den omstændighed, at en enlig forsøger igennem længere tid har modtaget hjælp efter bistandslovens § 37, kan begrunde, at spørgsmål om hjælp efter § 42 tages op til vurdering. Jeg vil nu

spørge ministeren, om man vil søge at sikre, at folk, der falder for denne 9 måneders regel og dermed falder ned på en hjælp, der svarer til varig hjælp, får et tilbud om uddannelseshjælp efter bistandslovens § 42.

Jeg vil gerne yderligere spørge, om man i øvrigt har overvejelser i retning af at indføre nogle mere retsbestemte principper som minimumskrav for ydelse af uddannelseshjælp end dem, vi kender i øjeblikket.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Som jeg bemærkede ved besvarelsen af det forrige spørgsmål, har der i praksis været tvivl om, i hvilket omfang man kunne yde hjælp efter bistandslovens § 42. Jeg skal ikke nu gå nærmere ind på den hensigt – det synes jeg vi har fået uddybet tilstrækkeligt under det tidligere spørgsmål – der har været bag udsendelsen. Men jeg kan sige til spørgeren – og det kan heller ikke være nogen overraskelse for ham – at jeg ikke efter de gældende bestemmelser har nogen bemyndigelse til at pålægge kommunerne at give enlige forsørgere, der falder for 9 måneders reglen, tilbud om uddannelseshjælp. Men spørgsmålet om, hvorvidt der eventuelt bør gives et sådant tilbud, er naturligvis noget, der indgår i socialudvalgets almindelige forpligtelse til at følge sagen op med rådgivning, vejledning og eventuelt andre støtteforanstaltninger.

Bistandsloven er jo ikke i sine grundprincipper blevet ændret af denne regering – det kan jeg blive nødsaget til at præcisere. Alle ved, hvor vide rammer der er for skøn på disse områder, og at man ikke kan diktere den ene eller den anden løsning. Det kan jeg naturligvis heller ikke gøre her, men jeg føler mig overbevist om, at der med den nyudsendte vejledning vil være større muligheder for, at man vil give tilbud til dem, der falder for 9 måneders reglen, om en uddannelse, når kriterierne i øvrigt opfyldes.

Hr. Torben Lund spørger, om der er nogen tendenser til overgang til mere retsbestemte principper i forbindelse med tildeling af kontanthjælp. Dertil kan jeg sige for det første, at kontanthjælpsudvalget jo har genoptaget sit arbejde, som består i undersøgelse af, om man kan formulere nogle klare regler for tildeling af kontanthjælp, og som det fremgår af den skriftlige åbningstale, vil der

[Socialministeren]

blive fremsat lovforslag, såfremt der kommer forslag fra kontanthjælpsudvalget. For det andet vil der blive igangsat kontanthjælpsforsøg med egentlige retsbestemte ydelser, og vi må naturligvis afvente erfaringerne fra disse forsøg, før vi kan tage stilling til noget konkret.

Torben Lund (S):

Ganske kort vil jeg spørge: vil ministeren overveje at supplere sin eksempelopregning med et eksempel, der hedder »overgang til en mindre hjælp efter 9 måneders varighed«, altså bistandslovens § 37, stk. 4?

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg mener faktisk ikke, hvis vi skal holde tingene adskilt fra hinanden, at der er særlig meget grundlag for at lave en sådan tilføjelse, for det fremgår klart, at socialudvalget skal vurdere spørgsmålet både om rådgivning, om vejledning og om de nødvendige støtteforanstaltninger. Den omstændighed, at en person falder for 9 måneders reglen, er for mig et yderligere incitament til, at man tager spørgsmålet om hjælp efter § 42 op til overvejelse, hvis man ikke allerede – hvad jeg vil håbe er tilfældet – har gjort det forinden, for det er jo ikke 9 måneders reglen i sig selv, der skulle give anledning til, at man tager det op til overvejelse. Jeg mener faktisk, at man skal tage det op forinden, således at man undgår, at vedkommende kommer på § 37, stk. 4-hjælp.

Kaj Poulsen (S):

Jeg vil gerne spørge, om ministerens modstand mod at gå ind i disse ordninger er betinget af den besked, som vi fik forleden aften på et møde i Ålborg, hvor industriministeren læste op fra et notat af 5. juli, som ministeren åbenbart har sendt ud til sine regeringskolleger. Konklusionen heraf var, at det væsentlige problem på dette område var at få de unge enlige mødre til at tage arbejde.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg vil ikke kommentere en aktual lokal debat om dette emne, men kun gentage, at det, det drejer sig om, naturligvis er, at man følger bistandslovens regler om rådgivning og vejledning til mennesker, som kommer

ind i det sociale system. Som jeg gav udtryk for før, er 9 måneders reglen i sig selv ikke det skillepunkt, efter hvilket man skal have det tilbud. Jeg mener, man skal have det inden, hvis kommunen giver den tilstrækkelige rådgivning og vejledning.

Kaj Poulsen (S):

Det var i og for sig heller ikke en kommentar til en aktual lokal debat, jeg bad om; det var en kommentar til det notat, som socialministeren åbenbart har sendt ud til sine regeringskolleger, og hvoraf det fremgår, at det store problem på dette område var, at de unge enlige arbejdsløse mødre ikke ville tage arbejde. Det var en kommentar til det, jeg bad om.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 22

4) Til *undervisningsministeren* af:

Grethe Lyngs (CD):

»Kan ministeren tilslutte sig det synspunkt, at en kommunalbestyrelses stædige tilsidesættelse af forældreønsker samt henstilling fra samtlige overordnede instanser i sidste ende kan indebære en fare for det lokale selvstyre, og vil ministeren under hensyn hertil overveje en tilføjelse til §§ 15 og 23 i lov nr. 313 af 26. juni 1975 om folkeskolen?«

Skriftlig begrundelse

I Thyholm kommune har kommunalbestyrelsen besluttet, at eleverne i den tidligere 7. klasse i Jestrup skole skal deles ved overflytningen til 8. klasse i Hvidbjerg centralskole. Forældrene har protesteret voldsomt, bl.a. fordi der er tale om en gruppe, der fungerer ualmindelig godt sammen og i fællesskab har overvundet alvorlige problemer. Såvel amtsrådet som folkeskoledirektoratet og undervisningsministeren har stærkt henstillet til kommunalbestyrelsen at ændre den trufne afgørelse, men forgæves. Jeg vil derfor gerne høre, om man er enig med mig i, at en sådan form for magtopvisning foruden at skade de små skoler, hvis elever ved overflytning til en overbygningsskole bliver dårligere stillet end deres kammerater fra den store skole, også indebærer en fare for den decentralisering af

[Grethe Lyngs]

folkeskolen, der ellers kan rumme mange værdier.

Grethe Lyngs (CD):

En sag om overflytning af en 7. klasse i Thyholm kommune til overbygning i en centralskole er kørt i hårdknude i det pågældende lokalområde, idet ønsket fra forældre- og elevside om, at klassen holdes samlet, ikke er imødekommet af ledende skoleinspektør og kommunalbestyrelse. Dette er sket på trods af henstillinger om det modsatte fra ankeinstanserne: amtet, direktoratet for folkeskolen samt departementet for undervisningsministeriet.

Da den eneste konsekvens i negativ retning af at imødekomme forældreønsket er en skæv fordeling af eleverne i klasserne, idet elevtallet i én klasse kommer op på 26, hvilket ingenlunde er afskrækkende, kan kommunens stædige fastholden ved sin afgørelse føre til, at man må spørge, om en sådan handlemåde ikke kan få negative følger for det lokale selvstyre, så man på baggrund af den konkrete sag må overveje en tilføjelse til §§ 15 og 23 i folkeskoleloven.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg er ganske enig med spørgeren i, at man, når det er muligt at imødekomme forældres ønske om, hvorledes klasserne skal formeres i skolen, bør lytte meget intenst til, hvad forældrene siger. Det drejer sig her om børn, der kommer fra en anden skole, og som forældrene gerne vil have samlet ind i den nye klasse, hvilket som spørgeren siger, udmærket kan lade sig gøre.

Jeg forstår, at kommunalbestyrelsens bekymring er, at man derved får nogle klasser med meget ulige størrelser, men det mener jeg slet ikke er noget problem. Jeg mener, jeg har løsningen på dette problem, idet der jo er rige muligheder for at regulere timetallet efter klassestørrelsen. Det gør man overalt i kommunerne, hvor man har vanskeligheder i disse år på grund af faldende børnetal. Man regulerer timetallet sådan, at klasser med mange elever får én eller to timer mere end klasser med få elever. På den måde kunne man løse dette problem i Thyholm.

Derfor vil jeg slutte med at rette en meget kraftig henstilling til begge parter i Thyholm om at gå til forhandlingsbordet, og jeg vil

minde om det ordsprog, der siger, at den, der overvinder sig selv, er større end den, der indtager en stad. Eller, som der helt præcist står i Ordsprogenes bog, kapitel 16, vers 32:

»Den langmodige er bedre end den vældige. Den, der hersker over sin ånd, er bedre end den, der indtager en stad.«

Jeg vil bede spørgeren tage disse vise ord fra Det gamle Testamente med hjem til kommunen og bede den lægge sig det på sinde.

Grethe Lyngs (CD):

Jeg takker meget for ministerens henstilling, og jeg vil gerne tage det med til Thyholm kommune.

Derudover vil jeg spørge ministeren, om han vil overveje endnu en gang at henvende de ord, som han netop har sagt til mig, også til borgmesteren.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Ja, det skal jeg på spørgerens foranledning meget gerne gøre skriftligt.

Poulsgaard (FP):

Mener ministeren, at de børn deroppe i Lyngs, som fru Grethe Lyngs lige omtalte, bliver undervist ulovligt? Forældrekrædsen har etableret en hjemmeundervisning, men i en forhandling, vi havde med kommunen sidste fredag, fastholder kommunalbestyrelsen deroppe, at den hjemmeundervisning, der finder sted, er ulovlig. Det vil jeg gerne have ministerens kommentarer til.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg skal ikke udtale mig om, hvorvidt forældrene formelt set har gjort det helt korrekte, f.eks. om der kræves en formel skrivelse til kommunalbestyrelsen eller til skolekommissionen, men én ting kan jeg sige ganske klart: forældrene kan beholde deres børn hjemme til evig tid – i hvert fald til børnene er 14 år – blot de sørger for, at børnene bliver undervist. Jeg ved det. Jeg er selv blevet hjemmeundervist i 5 år, og derfor kan også hr. Poulsgaard hilse kommunalbestyrelsen og sige, at den sag kan vare længe, hvis man ikke går til forhandlingsbordet.

Grethe Lyngs (CD):

[Grethe Lyngs]

Jeg vil gerne spørge ministeren, om det efter ministerens opfattelse er blevet en principiel sag.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Det synes jeg ikke den er blevet endnu. Jeg har bemærket, at spørgeren henstiller, at man overvejer en lovændring, men jeg synes ikke, sagen kan bære en lovændring; det kræver, at der opstår lignende problemer andre steder. Jeg synes derimod, sagen kræver en meget grundig omtanke hos de parter, som fører denne strid, og længere vil jeg ikke gå i dette øjeblik.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 26

5) Til *undervisningsministeren* af:

Nørgaard Sørensen (S):

»Med hvilken begrundelse foreslår ministeren at lade støtten til de socialt svageste elever på EFG-basisåret bortfalde fra og med den 1. august 1984?«

Skriftlig begrundelse

Den socialdemokratiske regering fik i 1978 et aktstykke igennem finansudvalget, hvori der blev afsat et fast beløb til de socialt og økonomisk hårdest belastede elever på EFG-basisåret.

Der er i indeværende finansår afsat 49,6 mill. kr. til dette formål. Midlerne fordeles til EFG-skolerne efter rangskriterier, således at også de økonomisk svageste familier har mulighed for at give de unge en fagligt kvalificeret uddannelse. I det foreliggende finanslovsforslag er denne konto under erhvervsuddannelserne nedsat til 33,3 mill. kr. frem til den 1. august 1984, hvorefter den bortfalder.

Der vil være tale om en kraftig forringelse af de dårligst stillede vilkår, ligesom forslaget klart er i strid med regeringens erklærede målsætning: at skabe flere arbejdspladser, navnlig inden for de faglige uddannelser.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg kan oplyse, at den maksimale støtte, skolerne har kunnet give en elev, har været 4.000 kr. svarende til 400 kr. om måneden i basisåret. Med bortfaldet af denne specielle støtteordning er der ikke tale om, at disse

elever nu stilles specielt dårligt. Der er derimod tale om, at de ligestilles med andre elevgrupper på samme klassetrin, som ligeledes må klare sig med ungdomsydelse eller Statens Uddannelsesstøtte.

For elever under 16 år er der som bekendt børnetilskud. For elever fra 16 til 18 år er der mulighed for at søge ungdomsydelse, som jo er transbestemt, og elever, som er over 18 år, kan søge om Statens Uddannelsesstøtte, som for udeboende er 22.200 kr. og for hjemmeboende 13.500 kr., og det drejer sig om stipendier.

Jeg skal gerne indrømme, at det ikke er den slags besparelser, man er glad for at skulle foreslå som minister, men man må se i øjnene, hvad alternativerne er. Regeringen får jo ofte bebrejdelser for, at vi, når vi sparer, nedlægger job og derved øger arbejdsløsheden, hvorved besparelsen i virkeligheden ikke bliver så stor alligevel. Vi bliver også bebrejdet, hvis vi på anden måde sparer, f.eks. hvis vi sparer ved at nedlægge uddannelsespladser, og hvis vi lader være med at oprette tilstrækkelig mange uddannelsespladser, er det jo også galt. Det er årsagen til, at regeringen i den første sparerunde har været nødt til først og fremmest at finde besparelser på de punkter, hvor det kan ske, uden at man øger ungdomsarbejdsløsheden, uden at der bliver færre pladser, uden at der bliver færre job i den offentlige sektor. Derfor er emner som dette kommet frem, hvor beklageligt det end kan være.

Nørgaard Sørensen (S):

Jeg vil gerne sige til ministeren, at jeg da er glad for, at han ikke er glad for det, men vil samtidig gøre opmærksom på, at de økonomiske barrierer gennem alle de undersøgelser, vi har set, er de væsentlige barrierer, når det drejer sig om uddannelses- og erhvervsvalg. Undervisningsministeren siger, at det er et valg mellem at få nogle flere uddannelsespladser og at give denne støtte, men det er jo et valg, regeringen selv træffer og selv har truffet. Det, der vel kan ske – og det vil jeg gerne have undervisningsministerens bekræftelse på – er, at man derved gør de unge arbejdsløse til en endnu svagere gruppe, for det kan vel ikke være sådan, at ministeren mener, at det, at man tager denne støtte væk fra EFG-basisåret, overhovedet ikke

[Nørgaard Sørensen]

har nogen indflydelse på søgningen til EFG-uddannelserne. Man kan vel næsten ikke forestille sig, at det i den økonomisk trængte situation, mange unge mennesker er i, når det drejer sig om uddannelsesvalg, ikke har nogen indflydelse, om de kan få en støtte på 400 kr. om måneden eller ej, hvilket for øvrigt for mange er temmelig mange penge.

Det andet, jeg gerne lige vil kommentere, er spørgsmålet om ligestilling. Undervisningsministeren begrundede dette med, at man nu blev ligestillet med andre klasser på samme niveau. Skal det betyde, at ministerens bestræbelser går ud på, at man vil gøre basisåret til noget, der bare skal ligestilles med 10. klasse og ikke være en integreret del af en erhvervsuddannelse? I så fald er det jo en interessant politisk diskussion, der derefter rejser sig.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Lad mig svare på det sidste først. Jeg betragter det som noget absolut værdifuldt, at vi fastholder, at basisåret er en integreret del af en erhvervsuddannelse. Tilbage bliver så spørgsmålet, hvilke økonomiske vilkår man skal byde de studerende, og det er altså regeringens oplæg, at vi i disse vanskelige år må nøjes med at tilbyde de studerende præcis de samme vilkår, som de får på andre uddannelser, der tilbydes samme klasstrin, dvs. elever, der går lige ud af folkeskolen.

Hvad det første spørgsmål angår, vil jeg gerne sige, at jeg tror, EFG er blevet så indarbejdet, og at de unge er blevet så opmærksomme på, at de skal sørge for at få en uddannelse, at jeg tvivler meget på, at denne besparelse får nogen som helst virkning på søgningen til EFG. Hvis det skulle vise sig at være tilfældet, eller hvis man kan dokumentere, at der før 1979, da man ikke havde denne støtte, var en dårligere søgning end efter, at man indførte denne støtte, vil jeg lytte meget opmærksomt til argumenterne, for jeg vil medgive spørgeren, at hvis dette her fører til, at nogle ikke melder sig, som ellers ville have meldt sig, er det et meget stærkt argument for at finde besparelsen et andet sted inden for tilgrænsende områder.

Ritt Bjerregaard (S):

Jeg forstår faktisk hverken ministerens handlemåde i forbindelse med denne bespa-

relse eller begrundelsen. Jeg har egentlig opfattet ministerens udtalelser ved forskellige lejligheder på den måde, at ministeren var meget bekymret over den store søgning til de lange, videregående uddannelser, og at ministeren fandt, at der skulle gøres noget for at få flere unge ind i job, der ledte frem mod det private erhvervsliv. Det, ministeren så gør her, er at skære ned på den støtte, der gives til de elever, der påbegynder en praktisk uddannelse, med den begrundelse, at der skulle være tale om en ligestilling i forhold til gymnasieeleverne. Man skulle tro, ministeren havde foreslået, at støtten skulle øges for at tilskynde flere elever til at gå ind i de pågældende uddannelser og for at få færre elever til at gå ind i de længere uddannelser.

Supplerende vil jeg spørge, om ministerens sidste bemærkninger til hr. Nørgaard Sørensen skal forstås sådan, at ministeren også vil følge, hvordan det går med frafaldet på basisåret efter den uforståelige ændring, ministeren her foreslår.

Nørgaard Sørensen (S):

Ministeren siger både her i salen og i et svar på et spørgsmål 14 til finansudvalget i forbindelse med gennemgangen af finansloven, at han ikke anser dette for at have nogen indflydelse på søgningen til EFG-uddannelserne. Nu er det jo lidt svært at måle. Jeg vil gerne tro ministeren; der skal såmænd nok blive tilstrækkelig søgning til EFG-uddannelserne; men spørgsmålet er, hvordan man måler, hvad det er for nogle grupper, der søger EFG. Man kunne tro, at der blev en stadig forøget søgning til EFG blandt grupper, der i øvrigt økonomisk er rimeligt velkonsoliderede, og man kunne også forestille sig, at mange unge grupper, som er i en dårlig økonomisk situation, ikke søger. Det er ikke noget, man umiddelbart ville kunne læse ud af fremtidens ansøgningstal til EFG-uddannelserne. Så når ministeren nu taler om at måle det, kan man spørge, hvordan man vil måle dette her.

Dernæst siges der, at det skal ligestilles med samme klasstrin. Så vil jeg gerne spørge, om det ikke er lige så relevant at sige, at EFG-basisåret skal sammenlignes med første år af mesterlæreuddannelsen. Det er jo to erhvervsuddannelser, det her drejer sig om, og der er vel i virkeligheden kun tale om én

[Nørgaard Sørensen]

ting, nemlig at EFG-basisåret kun kan sammenlignes med første år af mesterlæren.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Ja, det sidste er rigtigt. Problemet er blot, at lønnen det første år på lærlingeuddannelsen jo ikke betales af det offentlige og derfor ikke belaster undervisningsministeriets budgetter. Dermed er jeg også inde på det svar, jeg vil give fru Ritt Bjerregaard, nemlig at jeg gerne ville øge støtten både her og i hele SU-systemet, hvor der er stort behov for det, men at de vilkår, regeringen er underkastet, er, at statskassen er ved at gå fallit, havde jeg nær sagt, idet vi stadig væk finansierer en tredjedel af statens udgifter ved lån, og i den situation må også undervisningsministeren forsøge at spare uden at øge ungdomsarbejdsløsheden. Derfor er dette emne kommet på bordet, hvor beklageligt det end måtte være.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 27

6) Til undervisningsministeren af:

Nørgaard Sørensen (S):

»Med hvilken begrundelse foreslår ministeren at afskaffe introduktionskurserne for folkeskolens elever m.fl. på EFG-fagene handel og kontor samt de tekniske fag?«

Skriftlig begrundelse

Det fremgår af anmærkningerne til forslag til finanslov for 1984, § 20.06, s. 874 og s. 879, at disse introduktionskurser skal aftrappes gradvis frem til en endelig afskaffelse i 1986.

Med hensyn til EFG, handel og kontor, er der tale om, at udgifterne nedsættes som følger:

	1983	1984	1985	1986
Mill. kr.	4,5	3,7	1,4	0

De tilsvarende tal for EFG, tekniske fag, ser ud som følger:

	1983	1984	1985	1986
Mill. kr.	8,8	7,6	3,0	0

Det forekommer meget betænkeligt at fjerne disse kurser, da netop erhvervsintrodukti-

onen er en af de sikreste metoder til at få modvirket den katastrofalt høje ledighed for unge under 25 år.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg kan svare, at introduktionskurserne er korte kurser af 1-5 dages varighed, som af handelsskolerne og de tekniske skoler tilbydes folkeskolens afgangselever og afgangselever fra tilsvarende skoleformer som led i skoleelevernes erhvervspraktik. På kurserne præsenteres eleverne for de faglige uddannelser og i et vist omfang for tilhørende typiske arbejdssituationer efter elevernes valg og skolernes muligheder.

Jeg er enig med spørgeren i, at denne introduktion kan være nyttig for eleverne, når de står over for at skulle vælge fortsat uddannelse eller beskæftigelse. Da det på den anden side har været regeringens opfattelse, at erhvervsuddannelsesområdet på lige fod med andre uddannelsesområder må medvirke til at nedbringe de offentlige udgifter ved udvælgelsen af besparelserne på erhvervsuddannelsesområdet, har jeg, som det også fremgår af min besvarelse af spørgsmål nr. S 26, fundet, at disse kurser er et område, som nødtvungent kan undværes for i størst muligt omfang at bevare og udvide de egentlige undervisningsaktiviteter i nødvendigt omfang.

Det drejer sig om ca. 13 mill. kr. - det samme tal som for den tidligere omtalte besparelse - hvilket f.eks. svarer til 250-300 pladser til basisårselever på jern- og metalområdet.

Når disse kurser nu aftrappes, må vi selvfølgelig satse på andre og billigere måder at hjælpe eleverne i deres valgsituation på, og dette vil bl.a. ske ved, at vejledningen i tilslutning til den samordnede tilmelding til ungdomsuddannelserne nu bliver udbygget med materiale om stort set alle muligheder for uddannelser efter 9.-10. klasse. Det er noget, vi bliver færdige med om en måneds tid, og hensigten er at give de unge et endnu bedre overblik over samtlige de muligheder, der er, at sikre, at ligegyldigt hvor de sætter kryds, så sker der noget, så kommer der en melding til dem på et eller andet tidspunkt om, hvad de skal gøre for at få den plads, de ønsker. Vi vil altså meget gerne på anden måde sikre, at så mange unge som muligt får et skub til at tage en uddannelse.

Nørgaard Sørensen (S):

Nu drejer dette her sig jo ikke om nær så mange penge, som det foregående spørgsmål drejede sig om. Det drejer sig kun om nogle ganske få millioner kroner, og allerede da vi diskuterede marts pakken, var alle partier, inklusive undervisningsministerens parti, jo meget enige i, at der i hvert fald ikke skulle spares på vejledningssiden, for det var dér, den mest effektive indsats overhovedet kunne gøres. Vi var også dengang enige i, at vejledningen i folkeskolen godt kunne have den skævvridning på grund af lærernes mangelfulde uddannelse på dette område, at man havde en tendens til at vejlede mere i retning af gymnasier, hvor der i forvejen er overfyldt, end til erhvervsuddannelser. Her er der altså tale om, at man for få penge giver unge mennesker i folkeskolen mulighed for at komme op til fem dage på erhvervsskolerne og følge undervisningen direkte og derved motiverer dem til at tage denne undervisning. Derfor kan jeg ikke forstå, selv om jeg forstår det forfærdelige pres, undervisningsministeren er underlagt af finansministeren, at man netop skal udvælge dette område. Det synes helt mærkværdigt, når vi i øvrigt har været enige om alt det andet.

Det andet, jeg gerne vil sige, er, at kommunerne selvfølgelig stadig væk kan give tilskud til dette her, så unge mennesker fra folkeskolen kan komme på erhvervsskolerne, men når dette aftrappes, bliver det jo afhængigt af, om et kommunalbestyrelsesflertal er velvilligt eller ikke velvilligt indstillet, og undervisningsministeren kan forhåbentlig bekræfte, at der derved bliver tale om en forskelsbehandling, alt afhængigt af, hvilken kommune folkeskoleeleven bor i.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Når der spørges: hvorfor udvælge netop dette område, så vil jeg gerne svare: vi udvælger ikke netop dette område. Tværtimod er der tale om, at netop dette område, alt i alt, i betydeligt omfang friholdes for besparelser, idet socialdemokratiet, regeringen og de radikale jo netop aftalte i foråret, at vi skal have uændrede bevillinger inden for dette store område, der havde med den daværende lov, nr. 488, og den nuværende lov, nr. 202, at gøre.

Man kan måske sige, at netop det, at vi altså havde fuldstændig uændrede bevillinger dér, medførte, at vi så måtte være lidt mere barske over for nogle andre områder andre steder i ministeriet. Jeg vil i hvert fald afvise, at vi specielt har sparet på ungdomsarbejdsløshedsbekæmpelsen; det har vi bestemt ikke. Der er et meget stort område for dem under 25 år, som der overhovedet ikke er blevet sparet på.

Endelig vil jeg gerne, med formandens tilladelse, lige have lov til at rette en forsømmelse fra det forrige spørgsmål, hvor jeg blev spurgt, om jeg ville følge frafaldet. Svaret er klart ja. Det vil jeg.

Nørgaard Sørensen (S):

Når undervisningsministeren siger, som han gør, at det faktisk ikke er et område, der er ramt, kan jeg dog forstå undervisningsministerens besvarelse af det foregående spørgsmål. Jeg synes, det er en urimelighed, men det drejer sig trods alt om på årsbasis, at regeringen sparer 57 mill. kr. Her er der tale om, at udgifterne i dag, i 1983, på EFG, handel og kontor, til disse introduktionskurser kun er 4,5 mill. kr. og på de tekniske fag kun 8,8 mill. kr., og at de langsomt nedtrappes for helt at forsvinde i 1986. Det er ikke ret store beløb, det drejer sig om.

Er undervisningsministeren enig i, at netop på vejledningssiden kan man for meget små midler gøre en meget effektiv indsats? Hvis undervisningsministeren er enig i den tese, hvad jeg mener vi har været enige om hele tiden, så kan jeg ikke forstå, hvorfor man netop rammer her, hvor det trods alt drejer sig om meget få penge i forhold til tidligere sager, vi har været inde på i dag.

Ritt Bjerregaard (S):

Vi er lidt i samme situation, som vi var i ved det foregående spørgsmål, vi rejste, nemlig at ministerens intentioner og de udtalelser, ministeren er kommet med, overhovedet ikke passer med den handle måde, ministeren her udviser.

Intentionerne går ud på, at der skal flere i gang med de praktiske uddannelser, og de konkrete initiativer går ud på at fjerne de introduktionskurser i folkeskolen, der skulle sørge for, at der faktisk kom flere ind.

[Ritt Bjerregaard]

Jeg bliver nødt til at sige til ministeren, at det forhåbentlig var fuldstændig klart under de forhandlinger, vi havde i foråret med regeringen om bekæmpelsen af ungdomsarbejdsløsheden, at vi ikke ønskede forringelser, heller ikke på de områder, ministeren her har foreslået.

Svend Auken (S):

I forlængelse af fru Ritt Bjerregaards spørgsmål vil jeg bede undervisningsministeren bekræfte, at regeringens hovedargument for at sige nej til socialdemokratiets forslag om en landsdækkende ungdomsgaranti var, at man på udvalgte områder og i forhold til særlig svage grupper ville gøre en ekstra indsats.

Jeg håber, at ministeren kan bekræfte det, og det stiller jeg som et spørgsmål til ministeren.

Hvis ministeren bekræfter dette – hvad jeg håber han vil gøre – mener ministeren så, at disse besparelser på dette område som på det foregående område og som på de efterfølgende områder er ensbetydende med, at regeringen har levet op til de klare tilsagn, der blev givet forligspartierne under forhandlingerne i foråret?

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg kan forsikre både hr. Svend Auken og fru Ritt Bjerregaard om, at vi 100 pct. vil leve op til den aftale, vi indgik. Hvis nogen kan påvise, at en konto, som vi sparer på, er omfattet af det, vi aftalte i foråret, så lad os få en snak om det, så må vi få det afgjort. Jeg ønsker at leve op til det forlig, at overholde det til punkt og prikke. Der skal ingen slinger være i valsen på det punkt.

Når fru Ritt Bjerregaard siger, at der er en forskel mellem ord og handling, når det gælder de ungdomsarbejdsløse, så må jeg gøre opmærksom på, at det eneste, der på længere sigt for alvor hjælper de ungdomsarbejdsløse, er en lavere rente her i landet, og at vi holder fast i indkomstpoltikken, i den faste kronkurs og dermed i sparepoltikken. Det skal undervisningsministeren også hjælpe til med, og jeg prøver at spare på en sådan måde, at vi ikke skaber flere ungdomsarbejdsløse, at vi ikke nedlægger uddannelsespladser, og at vi ikke skaber større arbejdsløshed blandt lærergrupperne. Derfor er disse emner nød-

vendigvis kommet på dagsordenen, da vi skulle strikke et finanslovsforslag sammen.

Så spørger hr. Svend Auken, om ikke det var et argument for nedlæggelsen af ungdomsgarantien, at vi skulle gøre ekstra meget for særligt udvalgte svage grupper. Jeg kan ikke huske, om det blev formuleret på den måde, men jeg kan i hvert fald oplyse, at der stadig væk er enorme beløb til rådighed også på det finanslovsforslag, den nuværende regering har fremsat. Det er af størrelsesordenen 150 mill. kr., hvor man efter min mening udmærket vil kunne overveje at flytte lidt rundt på bevillingerne. Det er muligt, at jeg på et tidspunkt kommer til bl.a. socialdemokratiet og spørger: skulle vi ikke bruge disse bevillinger lidt bedre, så vi får lidt mere for pengene? Men det er i så fald noget, som absolut kræver socialdemokratiets godkendelse. Jeg vil her blot gøre opmærksom på, at der er meget store bevillinger til rådighed på dette felt.

Nørgaard Sørensen (S):

Jeg kan bekræfte hr. Svend Aukens udlægning af regeringens afvisning af socialdemokratiets forslag om en landsdækkende ungdomsgaranti, idet regeringen ville være indstillet på at gøre en ekstra indsats for de særlig svage grupper. Jeg vil gerne spørge, når nu undervisningsministeren hiver et papir frem med 150 mill. kr., som ikke siger noget: hvori ligger den ekstra indsats for de særlig svage grupper? Det er noget, der bestemt hører ind under dette spørgsmål, for vi er jo enige om, at netop på vejledningssiden kan man mest effektivt hjælpe de svage grupper, og det endda for relativt små økonomiske midler.

Svend Auken (S):

Skal man forstå undervisningsministeren rent sprogligt sådan, at en ekstra indsats er lig med en mindre besparelse end på andre områder? Er det det, man forstår ved en ekstra indsats?

Det, folketinget har fået præsenteret, er fjernelse af støtten på EIFU-kurser, særlig støtte til EFG-elever og introduktionskurser. Om alle disse ting, som er rejst under spørgetiden i dag, og som netop har haft det sigte at hjælpe de mest udsatte grupper, siger undervisningsministeren – hvis jeg ikke har

[Svend Auken]

misforstået ham, og jeg vil gerne retledes, hvis jeg har misforstået ham – at det er rigtigt, at alle disse ting afskaffer man nu, men til gengæld er der nogle ting, man endnu ikke har afskaffet. Er det det, der skal være udtryk for en særlig indsats for de svage grupper?

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Jeg gør opmærksom på, at taletiden på dette tidspunkt er 1 minut.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

På trods af at hr. Svend Aukens spørgsmål var ret så retorisk, skal jeg give et meget klart svar.

Jeg oplyste under åbningsdebatten i torsdags, bl.a. over for hr. Svend Auken, at denne regering med folketingets hjælp, ikke hele vejen igennem med socialdemokratiets hjælp, har skaffet 11.000 ekstra uddannelsespladser, hvoraf de 9.000 er blevet besat. Og det er ikke ud af flere hundrede tusinde pladser. Nej, det er en stigning fra omkring 118.000 til omkring 128.000. Noget af det har kostet penge, for det er kun en del af det, der er sket ved merindskrivning. Noget af det er faktisk sket ved, at der er bygget nye skoler og nye basisenheder og bevilget ekstra penge.

Det, jeg har prioriteret højest, er at få så mange pladser som muligt, og da et led i ungdomsarbejdsløshedsbekæmpelsen er at holde fast i alt det, jeg nævnte: sparepolitik, indkomstpolitik, fast kronekurs, optimismen i erhvervslivet osv., som kan skaffe nye pladser til erhvervsuddannelsernes unge, så er det nødvendigt, at jeg på andre felter finder nogle steder, hvor det, uden at det forværrer ungdomsarbejdsløshedsproblemet for meget, kan lykkes at spare nogle penge.

Over for hr. Nørgaard Sørensen, der spørger, hvor mulighederne for at gøre noget for de særligt udsatte grupper så ligger, kan jeg oplyse, at den statslige støtte til lokale foranstaltninger m.v. vedrørende bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden er et meget stort beløb, næsten 80 mill. kr. i 1983. Vi har lagt vægt på, at kommunerne i højere grad skulle satse på de lidt billigere løsninger, så de får mere for de samme penge, og vi lægger vægt på, at de satses mere på uddannelse end på opbevaring, bruger flere penge til uddannelsesstøtte i den ene eller den anden form og færre penge til fuld løn til de unge på be-

skæftigelsesprojekter. Det er en bevidst strategi, at vi opfordrer kommunerne til at få mere ud af disse 80 mill. kr., end de har fået hidtil. Der er en anden konto på 13 mill. kr. til vejledningskurser for unge med særlige vanskeligheder, og der er endvidere en konto på 57 mill. kr. til særlige tilbud til langvarigt uddannede.

Så jeg mener ikke, man kan sige, at der er sparet på konti på finansloven, hvor man virkelig gør en indsats for disse grupper.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 28

7) Til *undervisningsministeren* af:

Helle Degn (S):

»Hvilke erfaringer begrunder, at ministeren vil stoppe den særlige indsats for at få unge arbejdsløse kvinder ind på arbejdsmarkedet?«

Skriftlig begrundelse

Som et led i regeringens bestræbelser for at udhule martspakken søger den at spare de foranstaltninger væk, som blev vedtaget for at sikre unge arbejdsløse kvinder en lettere indgang på arbejdsmarkedet. Gruppen af unge arbejdsløse kvinder har i særlig grad vanskeligheder med at komme ind på arbejdsmarkedet. Deres eneste alternative mulighed er forbigående kontanthjælp, som hurtigt nedtrappes til satsene for varig hjælp.

Alle erfaringer – både fra ungdomsgarantiforsøgene i Århus og Storstrøms amter og fra andre undersøgelser – viser, at netop denne gruppe har særlige vanskeligheder med at komme ind på arbejdsmarkedet. Det kunne derfor være hensigtsmæssigt at få at vide, om undervisningsministeren har kendskab til andre erfaringer med andre konklusioner, og hvorfor han tilsyneladende tillægger disse konklusioner større vægt end dem, jeg har henvist til ovenfor.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne sige, at vi absolut ikke vil stoppe den særlige indsats for at få unge arbejdsløse kvinder ind på arbejdsmarkedet. Tværtimod kan man vel sige, at vi har sat gang i den.

[Undervisningsministeren]

Jeg har presset meget på for at få oprettet nye EFG-uddannelser inden for social- og sundhedssektoren og for at få oprettet den dermed forbundne ungdomspraktik. Begge dele er noget, som vil gavne de unge kvinder. Det er ikke mig, men derimod de involverede organisationer, der har været meget træge i denne sag. Der arbejdes også med at løse dobbeltuddannelsesproblemet, som i særlig grad generer kvinderne. Den særlige bevilling til vejledningskurser, som i særlig grad har været benyttet til kurser for unge kvinder, vil blive videreført med knap 10 mill. kr. i 1984. Det burde jeg i øvrigt have nævnt under besvarelsen af det forrige spørgsmål.

Så har jeg givet grønt lys for, at der gennemføres forsøg med kønskvotering på jern- og metalområdet, hvor vi direkte går ind med noget, som ellers ikke er regeringens livret, nemlig positiv diskrimination. Vi har udtrykkeligt gjort det, fordi vi finder situationen så problematisk; vi finder det så nødvendigt at få kvinderne til at gå over i mandefagene, at vi meget gerne vil bryde et princip for den sags skyld.

Jeg tror, at fru Helle Degn hentyder til, at bevillingen til forsøgskurser i forbindelse med ungdomsgarantien ikke videreføres. Det er jo en naturlig følge af, at et flertal i folketinget accepterede, at ungdomsgarantiforsøget ikke videreføres i 1984. Men erfaringerne fra disse forsøgskurser vil selvfølgelig blive videreført ved de vejledningskurser, jeg omtalte før, og som der er en bevilling på 10 mill. kr. til.

Der er således ikke tale om at stoppe indsatsen. Jeg kan tværtimod erklære mig enig i, at vi nok et stykke tid endnu bliver nødt til at tage særligt hensyn til de unge kvinders situation ved indgangen på arbejdsmarkedet.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Jeg må igen minde om taletidsbestemmelserne. De skal gerne overholdes, ellers bliver spørgetiden noget helt andet, end den egentlig er beregnet til.

Helle Degn (S):

Jeg vil gerne understrege, at det svar, som ministeren giver, går ud på, at der arbejdes med og der spekuleres på og der overvejes osv. Det lyder jo alt sammen meget smukt. Konsekvensen er imidlertid, at i det forslag

til finanslov, regeringen har fremsat, spares disse forsøgskurser for unge arbejdsløse kvinder væk. Jeg vil endnu en gang bede om en begrundelse for, at denne konto spares væk, helt præcist formuleret fra undervisningsministerens side.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Årsagen er, at vi her som andre steder må spare og søge at tilgodese de hensyn på en anden måde med de til rådighed stående bevillinger. Som jeg oplyste, er der ganske store bevillinger tilbage, og som jeg også oplyste, er der heller ikke tale om, at vi kun vil arbejde med, spekulere på og overveje – nej, jeg nævnte en lang stribe initiativer, som netop vil gavne kvindernes situation på arbejdsmarkedet.

Helle Degn (S):

Jeg vil gerne beklage endnu en gang, at undervisningsministeren dækker sig under den fællesbetegnelse, som hedder »landets dårlige økonomiske situation«, idet vi på undervisningsministerens budget nu kan konstatere, at der på andre områder inden for ministeriet åbenbart findes plads til forhøjelser og forøgelser af budgetterne. Jeg kan bare pege på de private skoler; de skal begaves med 103 mill. kr. Jeg kan også oplyse, at man finder, at tiden netop nu er inde til, at højskolestøtten forhøjes og forbedres osv. Er det ikke udtryk for en prioritering fra undervisningsministerens side? Det vil jeg gerne spørge om.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Dér slap den ud. Jeg skal meget gerne besvare det spørgsmål udførligt.

Der er tale om, at både de frie grundskoler, efterskolerne og højskolerne kommer til at yde ekstraordinære besparelser i den kommende tid, det vil sige regulære standardforringelser. Det er ikke noget, jeg i øvrigt vil prale med, men når det nu er tilfældet, hvorfor så ikke oplyse over for folketinget, at også dér sparer regeringen, og den gør det endda på en sådan måde, at man i virkeligheden øger uligheden i forhold til folkeskolen, idet vi for folkeskolen har sagt uændret standard, samtidig med at vi siger til friskoler og private skoler: I må deltage i de almindelige statslige rammebesparelser. Det samme siger vi til

[Undervisningsministeren]

de private gymnasier, og det samme siger vi til folkehøjskolerne og efterskolerne; det har jeg lige haft møder med dem om. De er ikke glade for det.

Når man taler om højskolestøtten, skal jeg lige gøre opmærksom på, at den højskolestøtte, jeg har sagt til finansudvalget at jeg arbejder på, er en, der koster de samme penge, men på en anden måde. Den eneste undtagelse er, at der som led i landbrugsløsningen er blevet sendt et par millioner fra landbrugsministeriet til undervisningsministeriet til hjælp for landbrugseleverne, som i forhold til EFG-eleverne har en meget dårlig økonomisk situation.

Ritt Bjerregaard (S):

Det er klart, at enhver minister må foretage en prioritering, og ministeren har her redegjort for, at hans prioritering bl.a. betyder, at man ikke kan fortsætte indsatsen for de unge arbejdsløse kvinder. Det er socialdemokratiet selvfølgelig uenig i. Vi mener, det er nødvendigt, at man fortsætter den.

Jeg kan ikke lade være med – når vi nu her i salen har arbejdsministeren til stede og forretningsordenen rummer mulighed for, at andre ministre kommenterer spørgsmål – at spørge, om det kan være rigtigt, at indsatsen for de arbejdsløse kvinder stoppes.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg tror, at det i denne debat er gået i glemmebogen, at det drejer sig om noget, der hang nøje sammen med ungdomsgarantiforsøget. Det drejer sig om forsøgskurser i forbindelse med ungdomsgarantiforsøget; det vil jeg blot gøre opmærksom på. Der var et flertal i folketinget, som var enigt om, at vi nok kunne få mere ud af pengene ved ikke at gennemføre denne ungdomsgaranti. Vi sagde til kommunerne: uændret indsats, prøv at bruge pengene bedre, så vi kan hjælpe flere unge for de samme midler og komme væk fra disse meget kostbare beskæftigelsesprojekter og i stedet over på uddannelsesprojekter, og derved bliver der råd til at hjælpe flere alt i alt! Den kommunale indsats er helt uændret stærk på dette felt, og kan vi få kommunerne til at gå ind på tanken om billigere løsninger, så kan vi også hjælpe flere, og så bliver det en forstærket indsats også over for de unge kvinder.

Svend Auken (S):

Skal man forstå undervisningsministeren sådan, at den omstændighed, at man ikke viderefører indsatsen i form af forsøg med ungdomsgaranti, i sig selv er begrundelse for ikke at gøre en særlig indsats for at hjælpe de unge arbejdsløse kvinder?

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Nej!

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 29

8) Til *undervisningsministeren* af:

Løvig Simonsen (S):

»Med hvilken begrundelse agter ministeren at nedsætte godtgørelsen for hjemmeboende deltagere på produktionshøjskoler med virkning fra 1. januar 1984?«

Skriftlig begrundelse

Ministeren har i et svar til udvalget angående ungdomsarbejdsløshed givet udtryk for, at det er ministerens tanke, at de nuværende sats for godtgørelse til deltagere på produktionshøjskoler nedsættes for hjemmeboende deltagere med virkning fra 1. januar 1984, således at satsen for hjemmeboende unge under 18 år nedsættes fra 450 kr. pr. uge til 250 kr. pr. uge og satsen for unge hjemmeboende over 18 år nedsættes fra 650 kr. pr. uge til 500 kr. pr. uge.

En sådan nedsættelse vil givet medføre, at mange i den gruppe unge, som specielt produktionshøjskolerne henvender sig til, ikke vil benytte sig af produktionshøjskolernes tilbud.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg er glad for, at hr. Løvig Simonsen udtrykkeligt gør opmærksom på, at det drejer sig om hjemmeboende deltagere. For de udeboende deltagere sker der ingen som helst forandring. Det drejer sig om, at satsen efter vores foreløbige beregninger skulle blive noget i retning af mindst 1.000 kr. for hjemmeboende under 18 år og mindst 2.000 kr. for hjemmeboende over 18 år. Til sammenligning kan jeg oplyse, at det, man får under det såkaldte sultecirkulære, som efter min

[Undervisningsministeren]

mening ikke er noget sultecirkulære, er 1.150 kr., og der er jo langt fra de 1.150 kr. til de 2.000 kr., som man stadig væk får som hjemmeboende over 18 år på disse produktionshøjskoler.

Jeg vil bede hr. Løvig Simonsen tænke på, at der jo også er noget, der hedder ganske almindelige efterskoler, ungdomshøjskoler og folkehøjskoler, hvor de økonomiske vilkår er langt, langt dårligere. Det må være naturligt, at vi på længere sigt, om nogle år, får denne virksomhed ind under den samme administration som de almindelige efterskoler, ungdomshøjskoler og højskoler, og til den tid er vi nødt til at tilnærme elevstøtteniveauerne til hinanden, hvis ikke vi skal have to grupper af elever inden for den samme skoleform. Derfor tror jeg, det er fornuftigt, at vi her tager lidt hul på den situation, som før eller siden vil opstå. Men altså som sagt: spørg efterskoler og ungdomshøjskoler! De vil være misundelige over de satser, man her har.

Løvig Simonsen (S):

Jeg vil gerne erindre om, at da vi tidligere på året drøftede disse kombinerede produktionshøjskoler, var ministeren positiv over for en udvikling deraf, og det kan man også se af, at antallet er stigende, men der blev ikke på det tidspunkt sagt noget som helst om, at ministeren ønskede at nedsætte den godtgørelse, eleverne får.

Jeg vil gøre opmærksom på, at ministeren i et svar til hr. Arne Jensen på spørgsmål nr. S 1368 har givet udtryk for, at man ønsker at nedsætte denne godtgørelse, fordi ministeren finder den for høj, og vi har fået en yderligere begrundelse for det i dag. I forhold til hvad er den for høj? Der bliver peget på efterskoler og ungdomshøjskoler, og der bliver peget på hjemmeboende unge under det, man kalder sultecirkulæret, men hvem har sagt, at efterskoler og ungdomshøjskoler ønsker at få de elever ind? Det er jo en særlig gruppe elever. Jeg tror, at mange efterskoler og ungdomshøjskoler har problemer nok i forvejen, og jeg kender også efterskoler og ungdomshøjskoler, som ønsker at få yderligere støtte, fordi de har behov for at give nogle af deres unge ekstra undervisning og ekstra støtte i deres dagligdag på skolen.

Det, det drejer sig om her, er en gruppe unge, som man ønsker at iværksætte nogle særlige foranstaltninger for. Det er en omvej, fra de går ud af skolen og ind i en decideret uddannelsessituation eller en decideret beskæftigelsessituation, og derfor skulle denne godtgørelse være der.

Jeg vil gerne henvise til det brev, Landsforeningen for Medarbejdere ved Produktionshøjskolerne har sendt ministeren, hvor de klart understreger, at dette drejer sig om en gruppe unge, der er i en klar marginalsituation, og som har behov for særlig støtte, og som igennem denne godtgørelse får selvrepekt og en støtte i deres tilværelse, som de hidtil ikke har haft.

Derfor vil jeg spørge ministeren igen: i forhold til hvad er støtten for høj, når man sammenligner med andre grupper unge, og når man tænker på, hvad uddannelse og beskæftigelse for andre grupper unge koster?

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Der er ingenting, der er for højt, og jeg ville helst være fri for alle disse besparelser, men når vi skal prioritere, springer det i øjnene, at man på disse produktionshøjskoler har langt bedre vilkår end på alle andre skoler, man kan finde på at sammenligne med. Det er ikke kun efterskoler og ungdomshøjskoler, det er også 10. klasser og alt, hvad man i øvrigt har, der slet ikke har disse vilkår.

Det drejer sig altså om, at det er helt uændret for udeboende unge, og at det for hjemmeboende ligger på 2.000 kr. om måneden for over 18-årige og 1.000 om måneden for under 18-årige. Jeg mener ikke, at det er rigeligt, men det er trods alt noget, vi kan være bekendt, specielt når vi sammenligner med, hvad den pågældende gruppe kan få under bistandsloven. Som jeg sagde, ligger det langt over det, man får på bistandskontoret. Derved mener jeg at tilbuddet er tiltrækkende nok. Jeg er sikker på, at skolerne nok skal blive fyldt.

Løvig Simonsen (S):

Ministeren siger, at produktionshøjskolerne har langt bedre vilkår i forhold til andre skoler. Dette drejer sig om vilkårene for de unge og ikke for skolerne, og jeg vil gerne gøre opmærksom på, at i den henvendelse,

[Løvig Simonsen]

medarbejderne sendte til ministeren, skriver de: det ville være ondt at afskaffe nogle af de få penge, som udbetales de unge, og der vil ingen besparelse være. Hvorfor vil der ingen besparelse være? Fordi de unge så bliver henvist til socialkontoret til bistand, og det vil sige, at den gruppe unge, man ønskede ad denne omvej at få ind i en arbejds- og uddannelsessituation, nu bliver overladt i større grad til socialkontorerne og bistandshjælpen.

Derfor må jeg spørge ministeren: i forhold til hvad er det en besparelse? Det er også i relation til, at ministeren i sit svar har oplyst, at det er fra disse produktionsprogrammer man har den største udlusning til arbejdsmarkedet og til uddannelsessituationen. En besparelse i forhold til hvad, hr. minister?

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Hvis den unge 18-årige har valget mellem at få 1.150 kr. på socialkontoret eller 2.000 kr. på en produktionshøjskole, hvor man tilmed lærer noget samtidig, og hvor man jo får meget mere, end hvis man går ind i et hvilket som helst andet uddannelses tilbud, så er jeg sikker på, at den unge vil vælge produktionshøjskolen.

Løvig Simonsen (S):

Jeg vil gøre opmærksom på, at der findes også en gruppe, der er under 18 år, og det er over halvdelen af de unge, der er på de skoler, hvad de også var beregnet til. Hvad så med dem?

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

For dem under 18 år gælder der i forvejen betydelig lavere satser, så det er ikke mig, der har fundet på, at der skal være et skel mellem dem under 18 år og dem over 18 år. Besparelsen er i øvrigt ikke voldsom stor, men man skal tænke på, at det drejer sig om unge under 18 år, som bor hjemme, og som har adgang til forældrenes køleskab osv., og hvor man må formode, at de daglige udgifter ikke er nær så store som hos dem, der skal betale husleje uden for deres forældres hjem.

Løvig Simonsen (S):

Ministeren gør opmærksom på de besparelser, der er dels for dem over 18 år, dels for dem under 18 år, og siger dermed indi-

rette: ja men vil I ikke tage imod programmet her, så vær så venlig at gå over på bistandshjælp i stedet for. Det kan altså tydes derhen, at ministeren opfordrer de unge til at gå på bistandskontoret i stedet for at få den godtgørelse. Det er vel nok ikke det, der var meningen. Jeg må derfor spørge igen: vil ministeren overveje ikke at ændre disse satser fra 1. januar 1984, således at denne institution, som vi nu har opbygget, kan blive en direkte genvej til uddannelse og arbejde for de mange unge, som indtil nu ikke har fået reelle muligheder?

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne overveje det hele, og der er ikke truffet beslutninger endnu. Men jeg må lige gøre opmærksom på, at strategien går ud på, at vi på dette felt skal forsøge at få mere for de samme penge, at få flere pladser for de samme penge, at komme væk fra beskæftigelsesprojekter med meget høj aflønning og til gengæld få flere uddannelsespladser, hvor aflønningen er dårligere, men hvor man får mere ud af det.

Når hr. Løvig Simonsen gentager, at dette er en opfordring til de unge om at gå på bistandshjælp, så bliver jeg næsten nødt til at gentage nu for fjerde gang, at man får altså næsten dobbelt så meget her, som hvis man går på bistandshjælp.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 30

9) Til *undervisningsministeren* af:

Jytte Andersen (S):

»Hvordan vil ministeren sikre de ca. 50 daghøjskoler fortsatte eksistens efter 1. januar 1984?«

Skriftlig begrundelse

Nyskabelsen inden for voksenundervisningen trues af de i finanslovsforlaget 1984 bebudede besparelser på 5,3 mill. kr.

Efter finanslovsforlaget 1984 er det økonomiske grundlag for søgsundervisningen til voksne ledige kvinder faldet bort. Dette skulle svare til, at omkring 50 daghøjskoler mister halvdelen af det økonomiske grundlag,

[Jytte Andersen]

og samtidig kan det frygtes, at de kommunale og amtskommunale tilskud bortfalder.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Først vil jeg fortælle, hvad en daghøjskole er. Det er et sted, hvor man giver heltidsundervisning, og hvor deltagerne ikke bor på skolen. Disse daghøjskoler har hidtil været finansieret dels via de statslige og kommunale midler til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløshed, dels via fritidsundervisningsloven, dels via lov om prøveforberedende enkeltfagsundervisning for voksne. Endelig har de været finansieret ad anden vej, f.eks. af kommunale eller amtskommunale midler, og jeg tror også, at enkelte fagforeningskasser har bidraget til det.

Mindre end halvdelen af daghøjskolerne har været støttet af den bevilling, der her er tale om, for bevillingen drejer sig jo om forsøg med voksenuddannelse m.v. for særlig truede grupper. Jeg må gøre opmærksom på, at den bevilling, der her er tale om, allerede af den tidligere regering var gjort tidsbegrænset. Der er altså ikke tale om, at denne regering har opnået en besparelse. Pengene har aldrig været på nogen finanslov. Det har hele tiden været forudset, at de skulle falde væk på det tidspunkt, der nu er tale om.

Støtte fra denne bevilling er næsten udelukkende gået til kvindedaghøjskoler. I øvrigt har bevillingen også været anvendt til andre formål, f.eks. forsøg med indvandrerundervisning. De øvrige daghøjskoler har klaret sig helt uden denne bevilling. Der vil fortsat være statsmidler til rådighed for projekter, herunder til daghøjskoler, for unge under 25 år.

Så vil jeg i øvrigt sige, at de eksisterende tilbud til bl.a. arbejdsløse voksne udgør en meget bred vifte af muligheder, hvilket man kan se ved at studere finansloven, og derfor har jeg ikke specielle planer om, at der skal afsættes beløb til at fortsætte lige præcis denne bevilling.

Jytte Andersen (S):

Jeg er glad for, at ministeren ved, hvad en daghøjskole er for noget, for så må ministeren også vide, hvilket værdifuldt tilbud vi giver mange voksne mennesker, som ellers ville være arbejdsløse, for en i øvrigt meget beskedent udgift.

Det er ikke rigtigt, når ministeren siger, at det var forudsat af den tidligere regering, at der skulle spares på denne konto. Det skulle nemlig ses i sammenhæng med de bestræbelser, der i øvrigt var i den tidligere regering på at lave et lovgivningsgrundlag for daghøjskolernes fortsatte virke. Det glemte den nuværende minister at tage med i sin redegørelse.

Jeg kunne ikke høre på ministerens svar, på hvilken måde han vil sikre de daghøjskoler, som i dag finansieres via den specielle bevilling. Ministeren må vide, at det ofte er sådan, at statslige tilskud til et projekt, som daghøjskolerne jo er, er udløsende for øvrige bevillinger fra henholdsvis stat, amter eller kommuner og måske også andre steder. Jeg vil godt have en lidt mere præcis besvarelse af, om ministeren vil sikre daghøjskolerne via den specielle bevilling, eller om ministeren igennem et lovgivningsarbejde vil sikre daghøjskolernes virke.

Ritt Bjerregaard (S):

Det er jo egentlig lidt sølle, når ministeren mener, at han her i folketinget skal sige, at bevillingen også var tidsbegrænset af den tidligere regering, når ministeren udmærket godt ved, at den tidligere regering ville have fortsat denne bevilling.

Jeg vil godt spørge ministeren, om han ikke finder det væsentligt, at der foregår forsøg på dette område, og jeg vil gerne supplerende spørge ministeren, om det ikke netop har været en af de spændende og nye ting, at der her har været tale om blandede aldersgrupper. Jeg forstod ministeren sådan, at det netop var denne side, man ville fjerne.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

I modsætning til spørgerne stammer jeg selv fra en højskole, og derfor kan jeg tale med om, hvor værdifuldt det er, hvad man foretager sig på en højskole.

Jeg kan også godt se, at der er behov for, at man kan komme på daghøjskole. Det kan man også, selv om denne bevilling falder væk. Den vedrører kun en mindre del af daghøjskolerne. Der er stadig væk mulighed for, at de daghøjskoler, som berøres af dette, fortsætter på de vilkår, der gælder for alle de andre daghøjskoler, som overhovedet ikke har været berørt af denne særlige bevilling.

[Undervisningsministeren]

Det kan godt være, at den tidligere regering havde intentioner om, når denne bevilling faldt væk, at videreføre den. Men når man nu tæller sammen, hvad vi har været igennem her – nu er vi ved det 6. spørgsmål, og der kommer et 7. – hvad socialdemokratiet står for rent udgiftspolitisk, så er det ikke småting, der røg her onsdag eftermiddag på finansloven. Hvor vil socialdemokratiet finde alle disse penge? Det er så let at tage hver eneste minister i skole her og sige: hør, hvad er det? Du sparer på dine budgetter. Ja, det gør vi alle sammen, for det evner denne regering. Det skal hver minister prøve at leve op til, og vi må prøve at spare, hvor det gør mindst ondt.

Disse daghøjskoler vil fortsætte, også selv om denne bevilling ikke er der, de vil nemlig fortsætte, sådan som de daghøjskoler selvfølgelig fortsætter, som slet ikke er berørt af denne bevilling.

Jytte Andersen (S):

Ministeren må vide, at grundlaget for en stor del af de daghøjskoler, som er en meget værdifuld nyskabelse inden for hele uddannelsesområdet og en nødvendig nyskabelse i forhold til de mange ledige, overvejende kvinder, hovedsagelig er et statsligt tilskud. Det beløb, vi taler om, er af størrelsesordenen 5,4 mill. kr., og det er fjernet på finansloven for 1984. Det er ikke penge, som har meget stor vægt på finansloven i forhold til den værdi, disse penge giver ca. 1.000 voksne mennesker, som altså har nogle andre muligheder ved daghøjskoler end ved andre former for højskoler.

Ministeren må jo vide, at pengene er udløsende i forhold til omkring 30 daghøjskoler. Deres økonomiske grundlag vil blive fjernet, og derved vil omkring 500 voksne mennesker miste muligheden for at komme på daghøjskole, som altså er en nyskabelse, som har motiveret andre grupper til et højskoleophold end de traditionelle højskoler. Jeg synes, det er en utrolig dårlig prioritering, i og med at de meget beskedne midler, altså 5,4 mill. kr., er en overordentlig god investering for et meget beskedent beløb.

Kaj Poulsen (S):

Ministeren kom næsten i affekt med hensyn til, hvad det var for udgifter, vi var kom-

met ind i, bare med de spørgsmål, vi havde her. Skulle det tages som et udtryk for, at det forlig, socialdemokratiet indgik med regeringen i foråret 1983, om, at indsatsen for ungdomsarbejdsløshedsbekæmpelsen ikke måtte formindskes, blæser ministeren på? Det er jo det, dette er udtryk for, og det er det, vi prøver at afsløre.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Som jeg sagde på et meget tidligt tidspunkt, ønsker regeringen at overholde det forlig til punkt og prikke. Der skal ikke være nogen slinger i valsen. Om nødvendigt vil jeg gerne indkalde til et lille møde, hvor vi kan vurdere disse ting i forhold til det, vi aftalte, for selvfølgelig skal vi overholde aftaler. Man kan være helt tryk i den henseende, alt, hvad der er aftalt, skal holdes.

Når fru Jytte Andersen siger, at det jo kun drejer sig om godt 5 mill. kr., og for dette beløb kan man gavne 1.000 voksne, så tror jeg, man skal huske, at det kun er en tillægsbevilling, det drejer sig om. Daghøjskolerne er der jo i forvejen med alle de støttemuligheder over fritidsloven og ungdomsarbejdsløshedsbekæmpelsen osv., som findes, og med den særlige støtte fra staten, der også findes. Men så er der altså en speciel forsøgsbevilling, som udtrykkelig hedder en forsøgsbevilling, og den mener vi at vi kan undvære nu, da daghøjskolerne er blevet så indarbejdede, at de kan stå på egne ben. Nu må de vise deres levedygtighed på normale vilkår, og disse normale vilkår er ganske gode, og det er meget dyrt for det offentlige, også uden denne bevilling, at støtte daghøjskolerne.

Ritt Bjerregaard (S):

Det var lidt svært at forstå på ministerens svar, om ministeren fandt, at forsøg var nødvendige, for ministeren argumenterede her med, at man ikke behøvede den bevilling mere. Vi fik heller ikke noget svar på, om det ikke var hensigtsmæssigt med blandede aldersgrupper.

Jeg vil godt gentage, hvad andre spørger har sagt, at vi her taler om en bevilling på 5,4 mill. kr., og ministeren mener, at nu skal hele det store skyts omkring finanslov osv. drages ind i debatten. Jeg tror ikke, at formanden ville acceptere det, hvis vi gik ind i

[Ritt Bjerregaard]

en længere økonomisk diskussion om, på hvilken måde regeringen fører sin politik, og på hvilken måde socialdemokratiet vil gøre det, så det vil jeg overlade til andre lejligheder.

Lad mig meget fredsommeligt sige til ministeren, at denne her med at stamme fra en højskole, så man skulle have særlige forudsætninger, vil vi ved lejlighed bruge, når vi snakker om EFG-uddannelser og alle mulige andre praktiske uddannelser, hvor ministeren åbenbart ingen forudsætninger har.

Jytte Andersen (S):

Jeg forstod på ministeren, at han vil overholde aftalen til punkt og prikke og endda indkalde til et møde, hvis det skulle være nødvendigt. Er det rigtigt forstået, at det også er et tilsagn om at ville se på denne bevilgning på 5,4 mill. kr. til daghøjskoler?

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Ja, hvis jeg får en opfordring fra socialdemokratiet om, at vi får undersøgt, om vi har levet op til det forlig, vi indgik, så er jeg villig til at give både en skriftlig redegørelse og en mundtlig redegørelse i form af et møde, bestemt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 31

10) Til *undervisningsministeren* af:

Helle Degn (S):

»Hvordan vil ministeren realisere proklamationen om en generel 10 pct.s merindskrivning på uddannelsesinstitutionerne?«

Skriftlig begrundelse

I finansministeriets budgetpjece for 1984 oplyses, at der tænkes gennemført en generel 10 pct.s merindskrivning på uddannelsesinstitutionerne.

Socialdemokratiet vil være velvilligt over for en vis merindskrivning, men man må være opmærksom på – hvad ministeren tilsyneladende ikke er – at merindskrivning på nogle uddannelsesinstitutioner hverken vil være teknisk eller pædagogisk mulig.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg har næsten besvaret spørgsmålet både i torsdags og i dag: det er ikke noget, jeg vil gøre, det noget, jeg har gjort og tilmed har forklaret folketinget både i torsdags og i dag.

De 10 pct. er stort set opfyldt. Som jeg sagde, er der tale om, at antallet af pladser er vokset fra ca. 118.000 til 128.000, og ud af en tilvækst på ca. 11.000 pladser er de 9.000 blevet besat.

Jeg vil i den forbindelse gerne takke socialdemokratiet for, at man i det oplæg til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, man fremlagde i foråret, også havde begrebet merindskrivning med. Langt det største skridt, vi har kunnet tage i denne sommer, er via merindskrivning at sætte flere stole ind og derved udnytte kapaciteten, medens ungdomsårgangene er så store. Jeg vil gerne takke socialdemokratiet for, at man var med. Jeg håber, man også vil anerkende, at regeringen faktisk har levet op til det. På trods af at socialdemokratiet ikke har hjulpet i alle situationer, hvor det har været vanskeligt med de institutioner, som skulle skaffe plads til nogle flere, har vi fået de ekstra pladser fremskaffet og dermed begrænset ungdomsarbejdsløsheden meget stærkt i forhold til den tilstand, der ellers ville have været.

Helle Degn (S):

En påstand bliver ikke mere rigtig af at blive gentaget et par gange både i torsdags og her i dag under et tidligere spørgsmål.

Jeg vil bede undervisningsministeren om nærmere at redegøre for, hvor han har fundet, og på hvilken måde han sammentæller og laver et regnestykke, som kan bevise over for offentligheden, og som er holdbart, at der er fundet og etableret 11.000 nye uddannelsespladser. Han har ikke over for folketingets uddannelsesudvalg dokumenteret denne påstand, og derfor ser jeg frem til en sådan dokumentation.

Når ministeren i sit svar fremhæver, at han faktisk mener, han har løst opgaven, vil jeg sige, at den koordinerede tilmelding viste os, at der stadig mangler 8.900 uddannelsespladser, og det er faktisk det samme som sidste år. Hvad agter regeringen at gøre ved det?

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

[Undervisningsministeren]

Jeg skal meget gerne oversende de tal, jeg havde med i torsdags, til folketingets uddannelsesudvalg.

Jeg kan oplyse, at 3.000 af pladserne er lærepladser. Jeg tror, at ca. 5.000 er EFG-pladser. Der er ca. 2.000 pladser på de videregående uddannelser, og så er der flere pladser på landbrugsskoler og forskellige andre uddannelser, som sorterer under andre ministerier. Derved når vi altså op på et samlet tal på 11.000 mulige pladser, hvoraf de 9.000 er blevet udnyttet.

Det er rigtigt, at der skulle afvises 8.900, og det lyder af meget. Jeg må lige minde om, at de 3.300 hidrørte fra sygeplejerskeområdet, som for første gang var med i denne koordinerede tilmelding. Det vil sige, at sammenligner vi med sidste år, var det trods alt en lille forbedring, men forbedringen var ikke stor nok. Derfor siger jeg både fru Helle Degn og andre medlemmer af finansudvalget tak – i hvert fald dem, der stemte for – for, at jeg fik lov at lave denne undersøgelse, som skal vise os mulighederne for at udnytte kapaciteten endnu bedre næste år, med risiko for, at vi nogle steder må sige, at der virkelig ikke er plads til flere, dér må vi måske tværtimod nedsætte optaget. Så håber vi på, at det andre steder viser sig, at vi kan øge optaget.

På den måde regner jeg med, at vi næste år kan tage et endnu større skridt, ikke end vi tog i år, for det var et meget stort skridt, men næste år skal vi altså tage yderligere et skridt, som gerne skulle blive så stort som muligt.

Helle Degn (S):

Så slap det ud, at den måde, undervisningsministeren åbenbart tæller på, er ved at regne samtlige lære- og praktikpladser med. Det, vi taler om, er, at der i selve uddannelsessystemet er behov for en kapacitetsudvidelse på de 8.000–9.000 pladser, som hverken sidste år eller i år er blevet fremskaffet, og det er dem, socialdemokratiet er bekymret for. Det er dem, vi går ud fra der bliver talt om i den lille budgetpjece. Vi vil gerne have en nærmere anvisning på, hvordan undervisningsministeren agter at opfylde den proklamation, der ligger i, at han vil klare det problem via merindskrivning. Vi ønsker en præcis anvisning på, hvordan undervisningsministeren vil realisere merindskrivningen, og på

hvilke uddannelsesområder det er, vi vil kunne se merindskrivningen.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Der var ingenting, der slap ud, for det er ikke rigtigt, at vi medregner alt, hvad der hed lære- og praktikpladser. Nej, vi medregner lærepladser og EFG-pladser, for i begge tilfælde er der tale om, at man går fra folkeskolen og ud i et uddannelsesforløb, i det ene tilfælde via et basisår, i det andet tilfælde direkte ud i en læreplads. Denne læreplads optager jo også skolekapacitet. Disse elever går jo også på skole, og det ville være helt urimeligt ikke at tælle dem med, specielt da regeringen har gjort så meget for at få nogle flere lærepladser. Så er det da glædeligt, at de er kommet, og det hjælper jo de unge lige så meget, som hvis vi havde skaffet 3.000 EFG-pladser. Selvfølgelig skal de da tælles med. Der er ikke noget fordækt i disse tal, de er reelle nok. Det er 3.000 lærepladser, ca. 5.000 på EFG-området, ca. 2.000 på de videregående uddannelser, og så var der de andre uddannelser, jeg nævnte. Jeg skal gerne oversende tallene, der er intet fordækt i dem.

Helle Degn (S):

Jeg vil prøve endnu en gang at bede ministeren om over for folketinget at anvise, på hvilken måde han agter at realisere merindskrivningen. Hvilke lærerorganisationer skal der føres hvilke forhandlinger med? Undervisningsministeren må kunne oplyse, om det er i gymnasierne, om det er i de videregående uddannelser, der skal sættes yderligere stole ind. Så vidt vi kan se af finanslovsforslaget, er der i en tekstanmærkning stillet forslag om, at der skal flere elever ind i de i forvejen overfyldte gymnasieklasser. Det, vi i første omgang beder om, er en anvisning fra undervisningsministeren på, hvordan han forestiller sig at realisere en 10 pct.s merindskrivning i hele uddannelsessystemet. Det vil vi gerne have svar på.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Den er realiseret, og vi vil så vidt muligt næste år optage lige så mange, som vi gjorde sidste år. Der er ikke tale om, at vi ud over den 10 pct.s merindskrivning, vi havde for et par måneder siden, skal have 10 pct. næste

[Undervisningsministeren]

år. Jeg tror, det vil blive vanskeligt at komme så højt op. Vi vil gerne prøve at tage endnu et skridt, og derfor skal vi have både denne NORA-undersøgelse og denne kapacitetsundersøgelse, men vi har ikke taget stilling til, hvorvidt vi skal have 10 pct. yderligere i forhold til de 128.000 pladser, jeg nævnte før.

Jeg vil lige gøre opmærksom på, at der jo kun er 87.000 unge pr. årgang, og selv om nogle af dem både bruger en gymnasieplads og derefter en plads ekstra, er der altså tale om, at vi har et betydeligt større antal pladser, end der er unge. Det siger noget om dobbeltuddannelserne, det siger noget om hele denne kødannelse, vi må væk fra, og det siger noget om nødvendigheden af, at vi lukker nogle flere ind med det samme på det, de vælger først. Det siger også noget om, at vi inden for de ressourcer, vi har, burde kunne indskrænke adgangsbeholdningen meget betydeligt.

Jeg vil vende tilbage med dette, når vi har fået resultaterne af denne kapacitetsundersøgelse og den anden undersøgelse på bordet. Så skal jeg nok orientere folketinget om, hvordan jeg vil tage endnu et skridt næste år til bekæmpelse af dette store problem.

Helle Degn (S):

Så må jeg spørge, om jeg kan tillade mig at tage undervisningsministerens svar som en bekræftelse på, at man altså ikke agter at foretage sig noget over for de 8.900, som er konstateret via den koordinerede tilmelding som interesserede i at få en uddannelsesplads, men som ikke kan få det. Det agter regeringen altså ikke at foretage sig noget over for i den kommende folketingssamling?

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Det synes jeg var en mærkelig konklusion. For det første har jeg fortalt om alt det, regeringen har foretaget. For det andet bliver der jo tale om et nyt optag allerede til jul. For det tredje siger jeg, at der bliver flere pladser næste år. Jeg kunne have lyst til et modspørgsmål: hvad gjorde den tidligere regering, da den opdagede, at man skulle afvise for mange? Så søgte man det kommende år at skaffe nogle flere pladser. Det er præcis, hvad denne regering gør. Vi vil oven i købet prøve at skaffe nogle af pladserne allerede til jul. Jeg kan ikke se, at man kan gøre andet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 32

11) Til *industriministeren* af:

Kaj Poulsen (S):

»Hvilke ændringer er det, ministeren ønsker i jobskabelsesloven?«

Skriftlig begrundelse

Industriministeren er torsdag den 6. oktober 1983 refereret i Berlingske Tidende for at have udtalt, at »jobskabelsesordningen er fuld af uheldige virkninger«.

Hvad er det for uheldige virkninger, ministeren mener ordningen indebærer, og hvorledes mener ministeren, at det vil være muligt at lave andre ordninger, der vil kunne fremskaffe lige så mange arbejdspladser?

Kaj Poulsen (S):

Baggrunden for, at dette spørgsmål bliver stillet, er, at industriministeren er citeret for at have sagt, at jobskabelsesordningen er fuld af uheldige virkninger, og folketinget skulle så lave lovgivning om.

Nu har vi jo haft en jobskabelseslov i godt et år. På trods af at den blev forsinket 7 måneder af arbejdsministeren, har den nu altså virket i ganske få måneder, så derfor må det være rimeligt, at industriministeren fortæller folketinget, hvor alle de urimeligheder i lovgivningen er, og også giver folketinget nogle eksempler på, hvad det er, der er foregået i de ganske få måneder, loven har virket.

Industriministeren (Stetter):

Lad mig først sige, at jobskabelsesordningen selvsagt bliver administreret i overensstemmelse med lovens ånd og bogstav, og regeringen holder sig nøje orienteret om, hvorvidt loven virker efter sin hensigt, nemlig at skabe nye og reelle arbejdspladser til de unge.

Jeg kan bekræfte, at jeg nærer betænkkeligheder ved jobskabelsesloven, ikke blot på grund af den risiko for konkurrenceforvridning, ordningen indebærer, men også fordi lovens meget høje tilskudsprocenter nemt kan medføre, at de arbejdspladser, der skabes, trods alle gode hensigter ikke bliver varige. Jeg mener, de støttede projekter vil få svært ved at præstere den nødvendige drifts-

[Industriministeren]

økonomiske rentabilitet, når den tidsbegrænsede støtte ophører.

Hvad jeg savner i jobskabelsesloven, er det industripolitiske perspektiv. Jeg finder, at der bliver større og navnlig varig beskæftigelse, hvis man indretter statens hjælp dertil med det mere direkte sigte at styrke konkurrenceevnen både i bestående og i nye virksomheder. Det er det princip, der lægges til grund for vore erhvervspolitiske foranstaltninger.

I den sammenhæng vil jeg særlig pege på de teknologipolitiske ordninger, hvor meget gøres, men hvor vi kunne og burde gøre mere for at sikre, at vore virksomheder på alle områder arbejder med den nyeste teknologi. Erfaringerne har vist, at f.eks. produktudvikling, udviklingskontrakter og den teknologiske service i høj grad bidrager til at skabe varige nye arbejdspladser og til at undgå nedlæggelse af eksisterende som følge af svigtende konkurrenceevne.

Jeg ville ikke være betænkelig ved at finansiere en forstærket teknologipolitisk indsats gennem overførsel af en del af de rigelige midler, der er afsat til jobskabelsesloven. I teknologirådets regie er planer om et bredt anlagt fremstød under forberedelse, og jeg så meget gerne midlerne hertil skaffet til veje på denne måde. Om en sådan omprioritering lader sig gennemføre, ved jeg ikke, men det er tanker i den retning, der ligger bag mine udtalelser på mødet i Bella Centret, som pressen har refereret.

Kaj Poulsen (S):

Nu kan jeg forstå, at ministeren er citeret forkert. Loven er ikke fuld af uheldige virkninger, men ministeren er betænkelig ved ordningen, fordi han hellere vil bruge pengene på en anden måde. Ja men er det ikke ministeren bekendt, at netop i den udvikling, vi er inde i, ser vi et hav af små virksomheder opstå, og det bedst mulige startgrundlag, man kan give dem, er præcis det, der ligger i jobskabelsesloven? Det har ansøgningerne jo også vist.

Så kan man have nogle gode industripolitiske perspektiver. Det synes jeg også vi skal have. Hvis ministeren mangler tilslutning til de tanker, han her gav udtryk for, så kan han henvende sig til socialdemokraterne i erhvervsudvalget; så tror jeg, at der kunne blive en flot snak ud af det.

Jeg er glad for, at ministeren her bekræfter, at det er et fejlцитat, og at ministeren kun er betænkelig ved ordningen, men det vidste vi jo, allerede dengang der blev stemt om den.

Svend Auken (S):

Jeg er glad for, hvad ministeren har sagt om behovet for at styrke erhvervsfremmeindsatsen. Det var noget af det, vi bebrejdede regeringen i sin tid, da den ikke stillede forslag om det. Nu forstår jeg, at man har fundet en løsning på det problem, idet man vil fremsætte forslag om at ophæve jobskabelsesloven og overføre midlerne til erhvervsfremmeområdet. Det fremgår imidlertid ikke af statsministerens åbningstales skriftlige del. Mener industriministeren, at det er en alvorlig forglemmelse fra statsministerens side? Kommer der rent faktisk i denne folketings-samling et forslag om at spare på indsatsen for de unge til gengæld for, at man overfører midlerne til erhvervsfremmeforanstaltninger?

Industriministeren (Stetter):

Lad mig sige til hr. Kaj Poulsen, at der er konkrete eksempler på, at konkurrencedygtige virksomheder udsættes for en priskonkurrence, som de pågældende arbejdspladser ikke har nogen chance for at imødegå.

De gældende industripolitiske erhvervsfremmeforanstaltninger tager sigte på, at arbejdspladserne bliver konkurrencedygtige og bliver i stand til at overleve. Reglerne er udarbejdet som en hjælp til selvhjælp. Den afgørende forskel mellem jobskabelsesloven og erhvervsfremmeordningerne ligger i, at jobskabelsesloven yder tilskud til afholdelse af lønudgifter, det vil sige tilskud til driftsudgifter, medens de industripolitiske ordninger tager sigte på at fremme investeringer i faste investeringsgoder.

Med hensyn til hr. Svend Aukens spørgsmål må jeg sige, at det fremgår af mit svar på spørgsmålet, at jeg ikke har fremsat forslag til ændringer af jobskabelsesloven og heller ikke har fremsat forslag om, at jobskabelsesloven skal ophæves. Jeg har derimod ønsket en overvejelse af den kendsgerning, at der ydes direkte driftstilskud til enkelte virksomheder i produktionsområder, hvor der i forvejen er en meget hård konkurrence om markedsandele. Det eneste, vi får ud af det,

[Industriministeren]

er, at vi mister arbejdspladser ét sted til gengæld for arbejdspladser et andet sted, der formentlig efter alt at dømme ikke bliver varige. Det kan ikke være meningen. Jeg tror ikke på det.

Kaj Poulsen (S):

Ja, vi kunne komme langt omkring i en industripolitisk debat. Hvad er det for ordninger, man gennemfører, når man støtter erhvervslivet på driftssiden, det være sig ved egnsudvikling, det være sig ved ekstraordinære skattefiduser for nystiftede firmaer, osv.? Ja men er der ikke den samme konkurrenceforvridende effekt, uanset om støtten ligger det ene eller det andet sted? Det må der dog være.

Ministeren sagde, at flere urimelige jobskabelsesprojekter havde fået tilskud. Jeg regnede selvfølgelig med, at ministeren så ville henvise til dem. Præcis dagen efter, at jeg havde stillet mit spørgsmål, kom ministerens hoforgan, Aalborg Stiftstidende, med et klart eksempel på, hvor der var sket overtrædelser af lovgivningen. Det var på den nordjyske virksomhed Marina Seafood, der i Vestsjælland har fået en konkurrent. Det er jobskabelsesloven, der får et ordentligt hak i tuden på det grundlag, men hvis man læser artiklen igennem, kan man finde ud af, at det ikke er jobskabelsesloven, der er problemet, heller ikke i denne sag, men andre problemer, som ministeren kan se i artiklen, og som det vil være en god idé at tage fat på i stedet for at prøve at lave dette angreb på jobskabelsesloven.

Svend Auken (S):

I modsætning til industriministerens første svar var det andet svar betydelig mere uklart. I sit første svar sagde industriministeren, at der her var tale om en helt urimelig lovgivning. Der var et stort behov på et andet område for at finansiere en øget aktivitet, nemlig på industripolitikens område, og derfor burde midlerne overføres fra jobskabelsesloven til industripolitiske aktiviteter.

Det kan man, når det kommer fra en ansvarlig minister, kun fortolke sådan, at regeringen vil fremsætte forslag om at ophæve jobskabelsesloven og overflytte midlerne. Hvis en minister føler, at en lov virker helt urimeligt, og at penge er skidt anvendt, så

er det næsten hans grundlovsmæssige pligt at fremsætte forslag om at ophæve loven. Men sådan skulle ministeren altså ikke forstås.

Industriministeren (Stetter):

Jeg vil sige til hr. Kaj Poulsen, at jeg ikke finder, at man skal føre en debat her i salen på grundlag af avisartikler. Det er givet, at der kan findes en lang række eksempler på, at der er sket konkurrenceforvridning, og det er på dette grundlag, jeg har rejst debatten. Selvfølgelig må vi indhente oplysninger fra de virksomheder, som påstår, at de er udsat for konkurrenceforvridning i kraft af jobskabelsesordningen.

Må jeg i øvrigt sige, at forskellen mellem de ordninger, vi har, er, at jobskabelsesordningen giver direkte tilskud til afholdelse af lønudgifter, altså driftsomkostninger, medens alle de andre ordninger hviler på, at man giver tilskud til oparbejdning af investeringsgoder, som skal virke til gavn for virksomheden, arbejdspladsen, i en lang periode.

Jeg må sige til hr. Svend Auken, at der ikke er blevet lyttet tilstrækkeligt til, hvad jeg har sagt. Nu forstod jeg, at det var hr. Svend Auken selv, der fortolkede mine udtalelser, og det kan jeg naturligvis ikke forhindre, men det må stå for hr. Svend Aukens egen regning.

Det, jeg har ønsket, er at få en debat om disse virkninger, der er af jobskabelsesordningen, og jeg mener stadig væk, det er nødvendigt, at vi ser på virkningen af det, men det er ikke dermed sagt, at loven skal ophæves. Det har jeg heller ikke sagt noget om i mit første svar til hr. Svend Auken eller til hr. Kaj Poulsen.

Tove Lindbo Larsen (S):

Jeg forstod på industriministeren, at man arbejder med en rokade vedrørende foranstaltningerne med henblik på støtte til erhvervslivet. Jeg vil gerne spørge industriministeren, om det er noget, der ligger ud over det, der er bebudet i statsministerens åbningstale, eller det blot er den enkelte ændring, vi kan læse om i lovkataloget.

Jeg vil også spørge, om man har tænkt sig at gå ind i nogle specifikke områder og tage dem ud, eller om det er en generel ændring, så man kan se, hvor mange arbejdspladser man i givet fald får ud af det.

Kaj Poulsen (S):

Ministeren havde altså ønsket en debat ved at formulere sig meget skarpt på et møde med Industrirådet og Landbrugsrådet og Grosserer-Societetet. Der lå altså ikke noget i de formuleringer, kan jeg forstå. Jeg havde ønsket den debat på baggrund af den meget skarpe formulering og havde håbet på, at ministeren kunne komme her i folketingssalen med de klare eksempler, der er på urimeligheder. Men det hele er altså fuset ud til, at ministeren nu kun udtrykker en betænkelighed ved ordningen og ikke har kunnet fremlægge nogen eksempler. Det synes jeg er meget tilfredsstillende.

Industriministeren (Stetter):

Jeg har ikke sagt noget, som ikke allerede er formuleret i statsministerens åbningstale, hvor man udtrykkelig siger fra regeringens side, at vi vil se på hele strukturen af vore erhvervsfremmebevillinger med henblik på naturligvis at bruge de knappe midler de steder, hvor vi får den bedste og mest effektive udnyttelse.

Jeg ved såmænd snart ikke, hvad jeg skal sige til hr. Kaj Poulsen. Når man føler, at en lovgivning har uheldige virkninger – virkninger, som formentlig ikke er tilsigtet, nemlig at produktive fremstillingsvirksomheder bliver udsat for en konkurrence, som de ikke kan imødegå – så må man naturligvis rejse denne debat, og det vil jeg til enhver tid forbeholde mig ret til at gøre på alle de virksomheders vegne, som føler sig generet i den meget hårde konkurrence, som finder sted.

Hr. Kaj Poulsen ved jo lige så godt som jeg, at der er bebudet sagsanlæg i forbindelse med den konkurrenceforvridning, som finder sted i aktuelle tilfælde. Vi må så vente og se resultatet af de eventuelle afgørelser, som træffes på grundlag af disse bebudede sager.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 33

12) Til *arbejdsministeren* af:

Kaj Poulsen (S):

»Hvad er begrundelsen for, at ministeren i finanslovsforslaget foreslår, at offentlige jobskabelsesaktiviteter skal beskæres med 192

mill. kr., og vil ministeren på den baggrund foreslå jobskabelsesloven ændret?«

Skriftlig begrundelse

Jobskabelsesloven bygger på det princip, at jobskabelse skal kunne ske i både den private og den offentlige sektor. Derfor ønskes en orientering om, hvorledes ministeren loyalt vil opfylde folketingets beslutning i både ord og tekst i loven.

Hvor mange unge mellem 16 og 25 år forventer ministeren vil forblive uden job, hvis forslaget bliver vedtaget?

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Som det fremgår af finanslovsforslaget for 1984, søges bevillingen til offentlig jobskabelse nedsat fra 481 mill. kr. i 1983 til ca. 290 mill. kr. i 1984. Denne nedsættelse er en følge af regeringens henstilling til kommuner og amtskommuner om, at hovedvægten i bekæmpelsen af ungdomsarbejdsløsheden skal lægges på de uddannelsesmæssige foranstaltninger. Det, der isoleret set ser ud som en nedsættelse, er således i realiteten en omprioritering, hvor uddannelsesindsatsen får en mere fremtrædende placering i de tilbud, der gives de unge.

Endvidere viser de hidtidige erfaringer, at kommunerne i stigende grad bruger den såkaldte løntilskudsordning, der sikrer beskæftigelse af unge i private virksomheder.

Jeg kan derfor på denne baggrund svare benægtende på det stillede spørgsmål, om jeg som følge af nedsættelsen af den offentlige jobskabelsesbevilling har planer om at ændre jobskabelsesloven.

I øvrigt mener jeg, at jobskabelseslovens succes afhænger af, i hvilket omfang det lykkes at inddrage den private sektor. I denne forbindelse skal jeg gøre opmærksom på, at det afsatte beløb på 290 mill. kr. til offentlig jobskabelse kun skal finansiere jobskabelse, hvor det offentlige står som arbejdsgiver. Hvis kommunerne derimod udliciterer jobskabelse til en privat virksomhed med den private virksomhed som arbejdsgiver, finansieres jobskabelsesstøtten af den private jobskabelsesbevilling, der som bekendt ikke har nogen maksimumsgrænse.

Kaj Poulsen (S):

[Kaj Poulsen]

Jeg vil meget gerne takke for svaret. Jeg synes, at ministeren her forsøger at snakke sig uden om den tekst, der er i loven, men vi har jo også her forleden dag været udsat for, at regeringen har set forskel i ord og mening i en tekst. Det lader til, at det skal fortsætte her, hvor det er uomtvisteligt, at jobskabelsesordninger skal kunne skabes både i offentlig regie og i privat regie.

Det, man kunne frygte, er, at ministeren ved den administration, ministeren har gennemført af loven, først ved at udsætte ikrafttrædelsen i 7 måneder, derefter ved ikke at have brugt de regler, der er i loven om, at der skulle sættes en oplysningskampagne i gang, således at kommuner og virksomheder kunne få besked på, hvad det her drejer sig om, har til hensigt fuldstændig at prøve at sylte de muligheder, der ligger i jobskabelsesloven for, at vi kan få skabt arbejdspladser.

Til sidst vil jeg godt bede om at få svar på det spørgsmål, som også ligger i min begrundelse, nemlig: hvor mange unge mellem 16 og 25 år forventer ministeren vil forblive uden job, hvis det forslag om en besparelse på 192 mill. kr. på offentlig jobskabelse gennemføres?

Ritt Bjerregaard (S):

Det var et interessant svar, ministeren gav. Jeg forstod det sådan, at her faktisk ikke var tale om en besparelse, men blot en omprioritering, og at det, der var regeringens hensigt, var at styrke uddannelsessiden. Skal det opfattes på den måde, at disse 192 mill. kr. er overført til aktiviteter i undervisningsministeriet? Hvis det er sådan, vil det være meget glædeligt, for så kan vi måske få løst en lang række af de problemer, vi har drøftet tidligere i dag, hvor undervisningsministeren har begrundet det hele med, at der ikke var penge.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Jeg vil gerne sige til hr. Kaj Poulsen, at der er ikke noget med, at jeg forsøger at snyde mig uden om ordlyden i jobskabelsesloven. Der står direkte i loven, at der skal kunne ydes jobskabelsesstøtte både til den private og til den offentlige sektor. Det mener jeg er rigtigt, og det skal der også fortsat kunne. Der vil også, som jeg sagde før, blive afsat

godt 300 mill. kr. i 1984 til offentlig jobskabelsesstøtte.

Nu har den private jobskabelse ikke noget maksimum. Vi har skønmæssigt til privat jobskabelse afsat 560 mill. kr. Når jeg siger skønmæssigt, er det, fordi der ikke er noget maksimum. Der er altså i virkeligheden afsat 800-900 mill. kr. til jobskabelse i 1984.

Det er ikke rigtigt, vil jeg sige til hr. Kaj Poulsen, at jeg blot kan se på de erfaringer, vi har haft for den periode, hvor jobskabelsesloven har virket. Jeg mener ikke, at de tal, vi har, er fyldestgørende. Mange af de tal, vi har, viser, at den offentlige jobskabelse har en stor overvægt. Antallet af oprettede jobskabelsesarbejdspladser kan opgøres til 6.720 i første halvdel af 1983. Heraf er en væsentlig del inden for den offentlige sektor, mens vi kun har fået godt 674 inden for den private sektor. Men det hænger sammen med, at nogle af de gamle ordninger ligesom er kørt over som jobskabelsesstøtte. Derfor mener jeg ikke, at tallene er »rene« endnu. Og derfor kan vi endnu ikke se, hvad der egentlig går til privat og til offentlig jobskabelsesstøtte.

Det er ikke rigtigt, at vi har udsat lovens ikrafttræden i 7 måneder, det må jeg anholde. Socialdemokratiet, den tidligere regering, havde planlagt, at loven skulle træde i kraft pr. 1. november 1982. Vi fik et regeringsskifte, og vi fik EF-Kommissionen ind i billedet. Det bevirkede, at loven først trådte i kraft pr. 1. marts i år. Derfor har vi også kun haft et lille halvt år til at se på, hvordan loven virker i praksis.

Kaj Poulsen (S):

Når det nu er sådan, at loven kun har virket et halvt år i praksis, synes ministeren så ikke, det var på tide, at ministeren begyndte at overholde lovgivningen med hensyn til at få den oplysningskampagne i gang, som folketingets flertal her bevilgede ved lovens ikrafttræden?

Jeg er da glad for, at ministeren også sagde, at vi har både privat og offentlig jobskabelse. Vil det sige, at vi fuldstændig kan se bort fra tallet i budgetoversigterne, som viser, at den aftrapning, vi skal have i år, og som begyndte sidste år, faktisk skal slutte i 1986 med et stort rundt nul? Er det kun ordflom, der står i budgetoversigten, hvad det angår?

Svend Auken (S):

Jeg går ud fra, at det var tidmangel, der gjorde, at arbejdsministeren ikke svarede fru Ritt Bjerregaard på hendes spørgsmål.

Jeg vil gerne uddybe hr. Kaj Poulsens spørgsmål ved at spørge om, hvordan det går med oplysningskampagner, herunder også ansættelse af konsulenter.

Jeg mener, at arbejdsministeren her i folketinget må komme med en kommentar til industriministerens vurdering af loven. Arbejdsministeren siger: vi har kun haft loven et halvt år. Det har ikke desto mindre ført til, at industriministeren har fældet en – synes jeg, efter hans normale udtryksmåde – knusende dom over loven og dens administration. Det synes jeg arbejdsministeren skulle have lejlighed til at kommentere.

Derfor vil jeg spørge arbejdsministeren: hvad mener arbejdsministeren om industriministerens udtalelser i Bella Centret her i dag?

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Mig bekendt har industriministeren ikke udtalt sig i Bella Centret i dag, men lad det ligge.

Alle ved jo, at regeringspartierne i sin tid stemte imod jobkabelsesloven. Det er der ikke noget nyt i. Derfor er det da også rimeligt, at man inden for regeringen stadig væk kan have den opfattelse, at det ikke var den form for lovgivning, man selv ville have gennemført. Men jeg føler også – og det har jeg sagt mange gange – at det er mit ansvar loyalt at opfylde lovens målsætninger, og det gælder både ordlyd og indhold af loven. Det gør jeg faktisk også.

Der er en bestemmelse i selve jobkabelsesloven om, at den skal til revision i folketinget, når loven har været i kraft i 2 år. Jeg mener, at det må være tidspunktet, hvor man gør status over de erfaringer, som man har indhøstet med jobkabelsesloven.

Det er da også muligt, at man på et tidligere tidspunkt ønsker at gøre en form for status. Jeg tror heller ikke, at de, der stemte for jobkabelsesloven i sin tid, gjorde det ud fra en betragtning om, at den måtte virke konkurrenceforvridende. Da havde man vel et reelt ønske om, at den skulle skabe nye, varige arbejdspladser. Det troede vi andre ikke på, men det var vel derfor, man frem-

satte forslaget og gennemførte forslaget. Derfor vil jeg tro, at hvis der er eksempler på konkurrenceforvridning, der viser sig ikke bare at være en enkelt svipsere eller nogle enkelte svipsere, men noget, der danner et stort, grelt billede, så må det være i alles interesse, at man får det taget op.

Det er klart, at når en lov er ny, kan der forekomme enkelte såkaldte svipsere, men jeg mener, at vi må se, hvordan loven virker, og så foretage en vurdering af, om det flertal, der stod bag loven i folketinget, stadig væk ønsker den udformning af den, som den har.

Der bliver stillet så mange spørgsmål til mig, at jeg kommer til at blive uvenner med formanden hele tiden, for jeg har en rød lampe, der lyser hele tiden.

Ritt Bjerregaard (S):

Jeg tror ikke, jeg behøver at gentage det spørgsmål, jeg har stillet til arbejdsministeren. Det er selvfølgelig arbejdsministeren, der prioriterer sine svar.

Jeg vil godt stille et supplerende spørgsmål. Vi ved alle sammen, at regeringen var imod jobkabelsesloven, da den blev vedtaget. Nu rejser det interessante spørgsmål sig, om flertallet i folketinget siden den vedtagelse er ændret.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Det har jeg faktisk ikke undersøgt. Jeg synes sådan set måske heller ikke, at det er min opgave. Min opgave i øjeblikket er vel at sørge for at administrere den lov og finde ud af, hvordan den virker. Jeg skal jo også komme med indberetninger hvert kvartal til EF-Kommissionen om, hvordan loven virker. Jeg tror egentlig, at alle – hvad enten det er Kommissionen, eller det er folketingets arbejdsmarkedsudvalg – har en interesse i at følge med i: hvordan er udviklingen, hvor meget er privat jobkabelse, og hvor meget er offentlig jobkabelse, kan vi se nogen geografisk forskel, og hvad kan vi egentlig få ud af de erfaringer? Det tror jeg da vi alle er interesseret i. Jeg har ikke været ude at foretage nogen som helst politiske sonderinger med henblik på at få lavet loven om, hvis det er det, fru Ritt Bjerregaard antyder.

Kaj Poulsen (S):

[Kaj Poulsen]

Jeg er glad for, at ministeren siger, at hun loyalt vil administrere loven. Vil det sige, at ministeren nogenlunde kan give os datoen for, hvornår den oplysningskampagne bliver sat i værk, og hvornår konsulenterne bliver ansat?

Ritt Bjerregaard (S):

Må jeg sige til arbejdsministeren, at det må nu engang være sådan, at indtil et andet flertal er konstateret, må arbejdsministeren rette sig efter det flertal, der har vedtaget en lovgivning.

Må jeg minde om, at jeg har spurgt om de 192 mill. kr.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Jeg skal sige til hr. Kaj Poulsen, at jeg forstår ikke rigtig spørgsmålet, for vi besluttede i arbejdsministeriet, da bekendtgørelsen trådte i kraft, at iværksætte den oplysningskampagne, som vi havde midler til at gennemføre.

Med hensyn til spørgsmålet om jobskabelseskonsulenter er der foreløbig givet tilsagn om at yde støtte til 2 jobskabelseskonsulenter. Der ligger andre ansøgninger i øjeblikket i ministeriet.

Jeg skal sige til fru Ritt Bjerregaard, at det er klart, at det folketing, hvor vi er medlemmer, er det folketing, der i sin tid vedtog jobskabelsesloven. Det har præcis den samme sammensætning, det ved vi begge to godt. Derfor er den politiske realitet nu sådan, at jobskabelsesloven er vedtaget, men selv om den er vedtaget, mener jeg nu godt, at alle kan have en interesse i at følge lovens virkning i praksis for at finde ud af, om alle mener – det kan være både tilhængere og modstandere – at den virker efter den hensigt, man har haft.

Med hensyn til, om man optimistisk kan regne med, at hvis man skærer ned på den offentlige jobskabelse, så kan man tage de penge fra den ene kasse og lægge dem over i den anden kasse, altså overføre dem til undervisningsministeren, må jeg sige, at jeg har ikke kunnet sende en sådan gave, men det er selvfølgelig indgået i regeringens samlede overvejelser i forbindelse med fremsættelse af finanslovsforslaget.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 34

13) Til *forsvarsministeren* af:

Pelle Voigt (SF):

»Fastholder ministeren, at der ikke er grund til at indskærpe over for NATOs AMF-styrker, at de under øvelser her i landet skal afholde sig fra f.eks. vold mod civile, voldtægt og ødelæggelse af offentlig ejendom?«

Skriftlig begrundelse

I et svar til mig af 21. september 1983 meddelte ministeren bl.a., at AMF-styrkernes vold mod civile og politifolk på Vesterbro den 14. september 1983 ikke gav ham anledning til indskærpelser. Efter dette håndslag fra ministeren med en række ubetydelige bødestrafte til de implicerede for forhold, der ville have medført op til et halvt års fængsel, såfremt der ikke havde været tale om NATO-soldater, fortsatte AMF-styrkerne deres terrorvirksomhed, hvilket foreløbig har resulteret i en sigtelse for voldtægt i Holbæk og for omfattende ødelæggelser på offentlig ejendom i Slagelse.

I voldtægtssagen har man efter forsvarerens påberåbelse af statens sikkerhed helt usædvanligt løsladt den sigtede, således at han kunne rejse hjem; samtidig har man forbudt pressen at omtale sigtedes navn, rang og hjemland. Der er al mulig grund til at frygte positiv særbehandling af britiske AMF-soldaters grove lovovertrædelser her i landet, hvad der kan have givet det indtryk, at AMF-styrkernes hidtidige fremfærd har nydt en slags uofficiel anerkendelse. Det virker i hvert fald ganske voldsomt, at ministeren i sit svar af 21. september sidestiller spørgsmål fra folketingsmedlemmer om AMF-styrkernes lovovertrædelser og terror med disse lovovertrædelser selv ved at betegne begge dele som »meget beklageligt«.

Forsvarsministeren (Hans Engell):

Når man besøger et fremmed land – hvad enten det er som civil eller det er som soldat – skal man selvfølgelig respektere dette lands lovgivning og også de øvrige regler og normer, som gælder for god opførsel. Det kan der naturligvis ikke herske den ringeste tvivl om. Det er også kun en minoritet, nogle enkelte personer, der ikke har forstået det, af

[Forsvarsministeren]

de mange allierede soldater, som i tidens løb har besøgt Danmark.

Selv om spørgeren formentlig næppe er voldsomt interesseret i de juridiske aspekter, men snarere søger at drive lidt politik på sagen, synes jeg dog, der er grund til at fremhæve, at såfremt en allieret soldat begår en strafbar handling her i landet, vil der selvfølgelig blive foretaget en strafferetlig bedømmelse og eventuelt en forfølgning af handlingen, uanset om sagen behandles af vore eller af hjemlandets myndigheder.

Da jeg desuden er overbevist om, at cheferne for de allierede enheder lægger stor vægt på, at deres soldater opfører sig ordentligt, og at det også indskærpes over for dem, inden de tager på øvelse i et fremmed land, ser jeg ingen grund til, sådan som hr. Pelle Voigt opfordrer mig til, at komme med nogen indskærpelser på dette område.

Pelle Voigt (SF):

Årsagen til, at jeg har stillet dette spørgsmål til ministeren er naturligvis, at et tidligere spørgsmål, som ministeren besvarede den 21. september 1983, blev besvaret på næsten samme måde. Ministeren ville ikke indskærpe over for de britiske soldater, der deltager i AMF-øvelser her i landet, at de skulle overholde landets love.

Tværtimod skete der det, at de soldater, som på Vesterbro i Istedgade havde nægtet at betale deres ølregninger og havde begået voldsovergreb, også mod danske politifolk dér, fik både dette håndslag fra ministeren om, at man ville ikke indskærpe noget som helst, og en ganske enestående lemfældig behandling. Jeg synes godt, man kan spørge ministeren, om ikke denne meget lemfældige behandling i disse sager egentlig af disse soldater må betragtes som en slags opmuntring til, at man bare kan fortsætte. Hvilken dansk statsborger, der har slået en dansk politibetjent ned i Istedgade, ville være sluppet med en bøde på 1.500 kr., hr. minister?

Jeg vil gerne spørge, om der slet ikke er sammenhæng i regeringens retspolitik, imellem den og forsvarspolitikken, for i det forslag om ændring af retsplejeloven og færdselsloven, vi netop har fået fra justitsministeren, foreslår man, at adgangen til varetægtsfængsling skal udvides i tilfælde af vold mod

politiet. Der står i bemærkningerne i lovforlaget på side 11:

»Spørgsmålet har navnlig været rejst på baggrund af uroligheder, som har medført en omfattende politiindsats.

Diskussionen har bl.a. angået spørgsmålet om en særlig adgang til kortvarig varetægtsfængsling i visse kvalificerede sager om vold mod sagesløs. I den forbindelse har der været peget på det ønskelige i en udvidet adgang til varetægtsfængsling i sager om vold mod politiet, jfr. straffelovens § 119.«

Man kunne naturligvis i den voldtægtssag, der har været tale om i Holbæk, spørge ministeren: findes der noget som helst eksempel på, at en udenlandsk statsborger, som er sigtet for voldtægt i Danmark, får den retsbeskyttelse, der har været tale om i dette tilfælde, og får lov til at rejse hjem til sit hjemland?

Knud Lind (FP):

Ministeren svarede, at det kun er en minoritet der overtræder landets love. Jeg kan forstå, at ministeren formentlig har en statistik over, hvor mange NATO-soldater der under øvelser her i Danmark har overtrådt straffeloven. Jeg vil godt høre, om ministeren eventuelt kunne sige, hvor mange det drejer sig om.

Hvis man overtræder straffelovens § 119, stk. 1, er gennemsnitsstraffen mindst 40 dages fængsel, hvis det drejer sig om en dansk statsborger. Men i dette tilfælde er der altså kun tale om en bødestraf på 1.500 kr. Det er jo en helt unormalt lav takst.

Jeg vil godt stille et spørgsmål til ministeren i den forbindelse. Nu kunne det jo tænkes, at de pågældende NATO-soldater eventuelt blev straffet yderligere ved deres militære forlægninger eller efter den militære straffelov i hjemlandet. Har man eventuelt taget højde for det i forbindelse med den bøde, man giver? Det har ikke været fremme.

Forsvarsministeren (Hans Engell):

Jeg skal for det første sige til hr. Pelle Voigt, at jeg anerkender naturligvis ikke – hverken officielt eller uofficielt – at NATO-soldater eller andre overtræder den danske lovgivning, og når det gælder nogle mere generelle betragtninger om regeringens retspolitik, mener jeg absolut, der er en sammen-

[Forsvarsministeren]

hæng her. Men jeg er også omvendt ganske tryk ved vort politi og ved vore domstole og ved de afgørelser, som træffes her i de enkelte sager, også når sagerne involverer allierede soldater.

Må jeg sige til hr. Knud Lind, at vi har ikke mig bekendt en sådan statistik. Jeg er vidende om, at der er stillet et spørgsmål til justitsministeren, der vistnok drejer sig om samme emne, men som sagt er jeg ikke bekendt med, at der skulle findes en sådan statistik.

Hr. Pelle Voigt drager konkrete sager ind i billedet. Det er ikke mit ønske at kommentere disse konkrete sager, det ligger uden for mit område, men henhører her i landet under den almindelige borgerlige anklagemyndighed, der afgør, hvorvidt der skal rejses tiltale, og om en sag skal behandles her i landet eller – det er også et svar til hr. Knud Lind – i den pågældende soldats hjemland.

Pelle Voigt (SF):

Nu var jeg det eneste medlem af folketingets forsvarsudvalg, som tog imod en invitation på Jægersborg kaserne den 14. september i år, hvor AMF-styrkerne fortalte, at et af de meget vigtige formål med deres tilstedeværelse her var at opbygge et godt forhold til civilbefolkningen og skabe forståelse for betydningen af alliancen og understrege det symbolske indhold i alliancen. Bl.a. derfor drog man på skolebesøg, holdt små koncerter, gik igennem gågaderne osv. Jeg vil gerne spørge, om det er ministerens opfattelse, at de ting, der er sket, er til gavn for alliancen og for civilbefolkningens forståelse for NATO.

Yderligere vil jeg spørge – selv om ministeren øjensynlig ikke ønsker at beskæftige sig med konkrete sager – om der er blevet gjort ansvar gældende over for de britiske soldater, som ødelagde Københavns kommunes ejendom Tågeskovgård syd for Næstved, som et udslag af disse interessante soldaterløjer i forbindelse med AMF-øvelsen.

Endelig vil jeg spørge ministeren: er det sådan, at der overhovedet er nogen, der har påtalt disse ting, og er det sådan, at der overhovedet er nogen, der træffer foranstaltninger til, at vi kan være sikre på, at sådan noget ikke gentager sig i fremtiden? For det er jo ikke første gang. Vi har tidligere både set

ødelæggelse og dødsfald i kølvandet på disse øvelser. Det må dog være rimeligt at spørge, hvis ministeren ikke vil, om der så er nogle andre, der kan give os en garanti for, at den næste øvelse ikke fører til tilsvarende ting, som vi har set her, eller det, der er værre.

Knud Lind (FP):

Hvis straffen for overfald på politifolk er en bøde på 1.500 kr., så er den altså helt unormalt lav. Det vil kunne blive brugt i andre tilfælde vedrørende retsafgørelser, medmindre der i den danske retsafgørelse er taget hensyn til en eventuel – jeg siger eventuel – tillægsstraf for vedkommende NATO-soldater, som har begået denne straffelovsovertrædelse, i deres militære regie. Jeg fik ikke noget svar af ministeren. Hvis ministeren ikke kan svare nu, kan jeg eventuelt få det senere. Jeg kan dårlig tænke mig andet, end at de pågældende personer i deres militære forlægning får en straf, eller at der i deres militære straffelov i deres hjemland er en paragraf om, at de også kan straffes dér. Så skal bøden jo ses i et andet lys.

Forsvarsministeren (Hans Engell):

Jeg vil gerne først glæde mig over, at hr. Pelle Voigt tilsyneladende har haft et positivt udbytte af sit besøg ude hos AMF-soldaterne.

Det er da givet, at jeg ligesom hr. Pelle Voigt og alle andre beklager begivenheder, som ikke er ønskværdige, og som for nogles vedkommende måske heller ikke – og nu taler jeg generelt – er i overensstemmelse med den danske lovgivning. Jeg synes bare, man skal være lidt varsom med at bruge det – det må jeg tage afstand fra – som et generelt angreb og en generel kritik af allierede enheder, som jo for 99,9 pct.s vedkommende ikke alene overholder dansk lovgivning, men som også opfører sig på en absolut upåklagelig måde.

Det kunne måske være fristende at drage paralleller. Vi har også fodboldkampe, fodboldkampe mellem Danmark og England og mellem andre lande, dér sker også begivenheder, som er beklagelige, men det fører jo ikke til overvejelser om, at man af den grund skulle aflyse fodboldkampene, eller til at det gøres til udgangspunkt for et generelt angreb.

[Forsvarsministeren]

Det, der er det helt afgørende for mig i den sammenhæng, er, at der sker en juridisk vurdering enten her i landet eller i det pågældende afsenderland. Det er det, der er afgørende.

Må jeg sige til hr. Knud Lind, at jeg synes ikke, det er rigtigt her i spørgetiden at gå ind i en konkret gennemgang af de enkelte sager. Hvis hr. Knud Lind har spørgsmål herom, synes jeg, de skal fremkomme på anden vis. Jeg synes ikke, det er rigtigt, at det kommer her i spørgetiden. Men må jeg sige til hr. Knud Lind, som jeg også nævnte før, at der sker altså en pådømmelse og en vurdering enten her i landet eller også i afsenderlandet. Det synes jeg i virkeligheden er det helt fundamentale i denne sammenhæng, når vi diskuterer de sager.

Knud Lind (FP):

Jeg forstod ministeren sådan, at enten får de 1.500 kr. i bøde i Danmark og så ikke noget i hjemlandet, eller også får de en straf i hjemlandet alene. Hvis det er sådan, det skal opfattes, er det altså stadig væk en unormalt lav straf, der er tale om her.

Jeg mener heller ikke, ministeren bør gå ind i enkeltsager, men det kunne være, at ministeren som forsvarsminister var vidende om, om der eventuelt skete yderligere straffeforanstaltninger. Jeg må gå ud fra, at det går tilbage til deres kompagnichef m.v. Det er kun generelt, det er ikke i den enkelte sag. Jeg mener, der må være en ordening på dette område.

Pelle Voigt (SF):

Jeg må forstå ministerens manglende svar på mit spørgsmål om, om nogen vil drage omsorg for, at disse ting ikke gentager sig, sådan, at det er der faktisk ikke nogen der vil. Ministeren vil ikke, og vi har ikke hørt eksempler på, at andre vil gøre forsøg på det. Så kan jeg ikke se, at der er nogen anden mulighed for at hindre disse gentagelser, end at man simpelt hen formener AMF-styrkerne adgang til Danmark i fremtiden. De opfylder – efter hvad de selv har oplyst – ikke nogen egentlig militær, men en symbolsk funktion, der skal understrege alliansens indhold og moralske ansvar. Det synes jeg man må sige fra dansk side, at disse tropper har gjort på en måde, som gør, at man må prøve at for-

hindre dem i at komme ind i Danmark i fremtiden. De voldsovergreb, vi har set, har vi ikke set ved nogen fodboldkamp mig bekendt, men ministeren har måske andre oplysninger. Hvis han har det, vil jeg meget gerne have dem forelagt.

Forsvarsministeren (Hans Engell):

Jeg vil godt sige til hr. Knud Lind, når han spørger meget generelt, at en strafferetlig bedømmelse her i landet ikke udelukker, at den pågældende kan få sanktioner i sit hjemland.

Med hensyn til hr. Pelle Voigt, der jo, som jeg også havde forventet, tager et forsvarspolitisk standpunkt i denne sag mere end et juridisk, vil jeg kun sige, at jeg er fundamentalt uenig. Vi beklager de episoder, der er; vi skal sørge for, om man så må sige – og det vil man også gøre i de enkelte hjemlande – at man kommer efter de soldater, men at gøre det til et udgangspunkt for et generelt angreb på soldater, der i øvrigt opfører sig godt, og som er her i landet for at bistå os i et samarbejde, mener jeg er urimeligt, og det vil jeg tage afstand fra.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 35

14) Til *forsvarsministeren* af:

Pelle Voigt (SF):

»Har regeringen planer om at ændre Danmarks hidtidige sikkerhedspolitik og at tillade fast stationering af fremmede tropper på dansk område i fredstid i forbindelse med opbygningen af depoter for forstærkninger på danske flyvepladser?«

Forsvarsministeren (Hans Engell):

Jeg kan oplyse, hvad der siden 1953 har været dansk sikkerhedspolitik, nemlig at vi ikke ønsker permanent stationering af allierede styrker her i landet i den nuværende situation, dvs. i fredstid. Regeringen har ingen planer om at ændre denne politik.

Specielt hvad angår de amerikanske flyforstærkninger, skal jeg oplyse, at de indgåede aftaler ikke indeholder hjemmel til stationering af amerikansk personel. Der er heller ikke fra amerikansk side senere hen fremsat anmodning om en sådan stationering, og der